TARJEVA 6
LJANA

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Štev. 224 (1314) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr.

TRST sreda 21. septembra 1949

Cena 15 lir - 2.50 din

Zahtevamo, da se Slovenskemu narodnemu gledališču omogoči uprizarjanje predstav tudi v občinskem Verdijevem gledališču!

Razvrednotenje funta in lira

Teden dni so udeleženci finančne konference v Washingtonu prikrivali svetu razvrednotenje angleškega funta. Crippsovo uradno sporočilo je delovalo kot resnično presenečenje. Negotovost je bila celo v Londonu popolna. London je sprejel razvrednotenje za 30.28 odst. proti dolarju z znatnim razočaranjem. Nikoli ni nihče do sedaj zahteval razvrednotenja nad 25 odst. Cripps je ta ukrep utemeljil le z izjavo, da je bil neizogiben. Podati bo moral strog ob račun o tej koncesiji. Velika masa volivcev sedaj je bo prva čutila na svoji koži občutne posledice razvrednotenja in ne bo prizanesljiv sodnik.

Angleški funt je potegnil za seboj veliko število valut. Mednarodni denarni fond je pripravil za vse kandidate razvrednotenja certifikate, ki so po statutu potrebni za dovoljenje razvrednotenja. Vsakdo od njih ga dobi ob vsaki uradni uri. Ameriška režija je za vse poskrbela. Dejstvo je, da ni Italija do sedaj glede lire uredila pri Mednarodnem fondu tega koraka. Ni spadala med države, na katere je Amerika preko Mednarodnega denarnega fonda vršila pritisk. Italija je v razdobju priprave sedanjega plaza razvrednotenj zavzemala posebno mesto.

Konec avgusta t. l. je objavil «Financial Times» seznam kandidatov za razvrednotenje in drugi seznam za trdne valute, ki ne prihajajo za to operacijo v poštev. Italija ni bila navedena v nobenem seznamu.

V zadnjem času je italijanska vlada, ko so jo zbadali z raznih strani v Italiji, stalno odklanjala razvrednotenje. Zakladni minister Pella je večkrat odločno zavrnil vsa namigovanja o razvrednotenju. Italija je utemljevala svojo voljo, da ostane pri dosedanjem odnosu do dolarja, s trditvijo, da ima lira že leto dni relativno isto kupno moč kakor dolar.

Vprašanje je samo, ali bo mogla ostati pri sedanjem odklonilnem stališču. Razvrednotenje v sedanjih okoliščinah je zelo zapleteno vprašanje. Za sedaj je dejstvo, da so v zvezi z razvrednotenjem funta poskočili vrednostni papirji, da se je zvišala cena zlatu in zlasti da se dolar kupuje in prodaja po znatno višjem tečaju.

Še pred kratkim niso stali zelo trdno v politiki in poslovni ljudje tako odločno na odklonilnem stališču glede razvrednotenja lire skupno z drugimi valutami, kakor minister Pella v zadnjem času. Posebno Bevione je stvarno razpravljal o razvrednotenju tudi italijanske lire 31.8.1949 v «24 Ore». Zavzel je stališče za razvrednotenje. Obotavljal se je, da je treba postopati v tem vprašanju zelo oprezno, čeprav ni notranjega razloga za razvrednotenje. Mnenja je, da Angleži ne želijo velike družbe pri razvrednotenju, ker hočejo sami potegniti vso korist povečanega izvoza v področje dolarja, toda Amerika zahteva razvrednotenje vse velike družbe, da se jim omogoči pridobivanje dolarjev. Za Italijo, da je bolje izvesti razvrednotenje v družbi vseh ostalih držav, ki bi sicer delale Italiji veliko konkurenco in povzročile brezposelnost. Razvrednotenje omogoča prilagoditev. Cene imajo «prilepljenosti» (vischiosità). Nevarnost da obstaja v špekulaciji z življenjskimi potrebščinami in da so potrebni ukrepi.

Isti list «24 Ore» je objavil 6.IX. t. l., ko so italijanski delegati že odšli v Washington, članek z naslovom «V Rimu začenjajo priznavati, da je razvrednotenje neizogibno». Skupno z dopisnikom «Corriere della Sera» navajata, da se bo Pella v Washingtonu boril za čim manjši odstotek razvrednotenja lire proti dolarju. Ta odstotek naj bi bil po priliki ena tretjina odstotka razvrednotenja funta. Oba dopisnika se sklicujeta na najodličnejši vir informacije.

V istem listu (24 Ore) razpravlja stalni sotrudnik Livio Magnani o posledicah razvrednotenja funta v prvi vrsti za Italijo, ko je že bila konferenca v Washingtonu zaključena. Angleško razvrednotenje bo omogočilo Italiji cenejši uvoz egiptskega in indijskega bombaža, avstralske volne, malajskega kavčuka, britanskega premoga in petroleja Anglo-Italian Co. Po novi pogodbi z Veliko Britanijo bi Italija dobila za 10 milijonov funtov strojne opreme po ugodnejših cenah. To bo pocenilo domače proizvodne stroške in cene. Razvrednotenje bo tudi pripomoglo do hitrejše likvidacije prav znatnih italijanskih terjatev proti Veliki Britaniji, ki so bile nekoliko časa zamrznjene.

Razvrednotenje funta bi pa Italiji povzročilo tudi veliko škodo. Italijanska bombažna industrija in tudi tekstilna je v zadnjem času mnogo izvažala v področje funta. Zlasti v zadnjem času je področje funta naravnost pritiskalo na Italijo. Italijanske tvrdke bi izgubile v najboljšem primeru ves dobiček in bi utrpele še nadaljnjo škodo, če bi se funt razvrednotil ob tečajem, ki je bil v Italiji v veljavi, predno je Italija z Veliko Britanijo določila tečaj funta proti dolarju s 4,03 dolarjev za 1 funt. Nadalje v primeru industrij, ki imajo velike zaloge surovin po dosedanji višji ceni. Veliko škodo bi utrpeli italijanski izvozniki sadja in zelenjave, ki so imeli že dolgo v Angliji najboljši trg. Glavna škoda pa bi nastala Italiji zaradi divje konkurence angleškega blaga in blaga ostalih držav, ki so istočasno razvrednotile svoj denar. Ta konkurenca se bi čutila najhuje v državah, ki niso razvrednotile svoje valute. Uvoz iz teh držav bi silil v Italijo in zunanje razvrednotenje bi dušilo italijanski izvoz. Domače cene se bodo znižale zaradi cenejšega uvoza surovin in večjega priliva domače ponudbe, ker bo izvoz čedalje težavnejši.

Magnani svetuje, naj Italija stoji ob strani in čaka z liro in se odloči šele ko bodo posledice razvrednotenja drugod jasne. Prilagoditev naj se izvede brez parlamenta.

UIC (italijanski urad tečajev) naj blokira 50 odst. dolarjev do časa, ko doseže lira nameravano relacijo proti dolarju in se na tej višini ustali.

Giuseppe Fabbri se boji («Avvisatore Marittimo» od 15. 9. t. l.), da bo vso korist razvrednotenja pobrala Anglija, kakor je znala to doseči pri Marshallovi pomoči, pri surovinah področja funta, pri petroleju, pri dolarjih na področju funta in pri trgovski mornarici. Sluti, da je ameriška protidajatev za angleški pristanek na razvrednotenje funta skupni dogovor politike ZDA in Velike Britanije v Sredozemlju, na Srednjem vzhodu in v Afriki.

V glavnem se krije z nazorom navedenih gospodarskih strokovnjakov izjava Pelle po uradni objavi razvrednotenja angleškega funta.

Angleški zakladni minister odločno zahteva, da ostanejo cene doma po razvrednotenju iste, v kolikor ne gre za blago, za katero so se uporabile dražje surovine iz področja dolarja. Isto zahteva za mezde in plače. Gre za velik skok v temo, najsi je Cripps vse pripravil za primer razvrednotenja še tako temeljito. Gotovo pa je, da bodo neizogibno padli prvi udarci na delavski razred in stalne nameščence. Napovedan je že dražji kruh. Gotovo je, da je postala moč dolarja še večja. Če se bodo izvedle po vsem svetu velike ameriške investicije, kakor jih Američani želijo, bodo dobili velika premoženja po priliki za eno tretjino ceneje, kakor pred razvrednotenjem. Laburistična vlada je postavljena pred veliko izkušnjo. Čaka jo tudi odgovornost za vse gorje, ki ga bo pretrpelo ljudstvo v državah, ki so skupno z Veliko Britanijo razvrednotile svoje valute, nimajo pa sredstev in sposobnosti, da bi iz velikega rizika mogle obvarovati svoje prebivalstvo biča inflacije in brezvestne špekulacije.

V. R.

Z razvrednotenjem odprta pot za invazijo ameriškega kapitala

Neugodni komentarji angleškega in francoskega tiska - Strah pred usodnimi posledicami razvrednotenja - Lira dejansko razvrednotena

LONDON, 20. — Odmev, ki ga je povzročilo na vseh sektorjih razvrednotenje funta, je tako velik, da londonski tisk si danes še ni na jasnem, kako in kaj. Konservativni tisk daje velik poudarek zahtevi za sklicanje parlamenta ter stavki železničarjev. Po udarcu v nedeljo zvečer, piše «Times», ni dežela še prišla do sape.

«Financial Times» analizira postopanje Staffordo Crippsa in vprašuje: Ker Cripps sedaj izjavlja, da bo imela Velika Britanija veliko korist ob razvrednotenja, čemu je to tako dolgo zavlačeval? List izraža nato mnenje, da bo pritek dolarjev zaradi prodaje angleškega blaga v Ameriki izvzemši nekatere proizvode padel, ker se bodo cene v dolarjih znižale. Z druge strani bo treba uvoženo blago plačevati dražje v šterlingih, česar posledica bo zvišanje cen in proizvodnih stroškov. Če je finančni minister mislil, da bo lahko zaslužil na dveh straneh, se je zelo motil, zaključuje list.

Konservativni list «Daily Telegraph» piše, da bo nemogoče izogniti se zvišanju cen. «Daily Mail» pa pravi: Razvrednotenje je obupno dejanje vlade, katere neprevidnost je pripomogla, da je Velika Britanija prišla na rob prepada, kar je že leta 1931 napravila enaka vlada. Vsa operacija diši po nepoštenosti in političnemu ter strankarskemu oportunizmu. Že leta Cripps ve, kakšni ukrepi bi bili potrebni, da se reši država, toda on jih odklanja. «Daily Worker» pa napoveduje zvišanje cen uvoženega mesa ter vseh bombažnih artiklov in predvideva na splošno zvišanje življenjskih stroškov.

Glavni svet Trade Unionov se je danes sestal, da preuči posledice razvrednotenja funta. Sklenil je poslati delegacijo k finančnemu ministru, da zahteva od njega pojasnila.

Tudi v Indiji, ki je kakor vse ostale države funtovega bloka razvrednotila svojo valuto, je razburjenje veliko. Predsednik trgovinske zbornice je v Kalkuti izjavil, da Indija plačuje danes ceno svojega bivanja v Commonwealthu. Tega mnenja so finančni krogi velikih indijskih središč, ki pripominjajo, da je bil položaj rupije v odnosu do dolarja mnogo bolj trden kakor položaj funta. Gospodarski krogi vztrajajo na tem, da je bil zaboden nož v hrbet, porajajoči se indijski industriji, katere naprave se po večini naročajo v ZDA in v Švici. Velik del teh naročil bo razveljavljen zaradi močnega dviga cen, ali pa v vsakem primeru odložen ter bo tako omogočil britanskim podjetjem, da zopet pridobijo kliente, ki so jih zgubila zaradi industrializacije Indije. Končno se noben indijski gospodarstvenik ne strinja z optimizmom vlade glede morebitnega dviga indijskega izvoza na področje dolarja.

Tudi francoski tisk mnogo piše o razvrednotenju funta in franka. «Humanité» piše, da je razvrednotenje franka četrta amputacija po Marshallovem načrtu in pripominja, da posledice tega razvrednotenja ne bodo manj porazne v Franciji kakor v Veliki Britaniji. Vse, kar se bo kupilo z dolarji, bo dražje in zato se bodo življenjski stroški še dvignili. Povečale se bodo investicije ameriških kapitalov in ameriški imperializem bo še močneje pritiskal na francosko gospodarsko življenje, življenjska raven prebivalstva pa bo še nadalje padala. «Liberation» piše: «Še nikoli nismo tako globoko čutili teže napak naših vladnih osebnosti. Atlantska solidarnost? Neumnost! Sedaj imamo dokaz, da Amerika sama vodi in ukazuje.» «Parisien Liberé» poudarja, da se z razvrednotenjem postavlja težko politično vprašanje, ker zahteva stabilizacijo gospodarskih pogojev v državi.

Predsednik komunistične parlamentarne skupine Duclos je sporočil predsedniku skupščine, da ima namen zahtevati pojasnila od vlade o razvrednotenju franka in o posledicah, ki bodo nastale za delavski razred.

Mednarodni denarni fond javlja, da je odobril razvrednotenje grške valute po tečaju 15 tisoč drahem za dolar in 42 tisoč drahem za funt. Prejšnji tečaj je bil 10 tisoč odnosno 32 tisoč.

Tisk sovjetskega področja Nemčije tolmači razvrednotenje funta kot dokaz poslabšanja položaja v kapitalističnem svetu. Dalje napoveduje ta tisk invazijo ameriških kapitalov v države Marshallovega načrta kakor tudi poslabšanje življenjskih pogojev delavcev zahodne Nemčije in zahodnih sektorjev Berlina v primeru razvrednotenja zahodne marke. «Taegliche Rundschau» piše, da pomeni razvrednotenje funta konec gospodarske neodvisnosti Velike Britanije in njenega imperija. Val razvrednotenj je samo faza cele vrste ukazov, ki sta jih Cripps in Bevin prejela od kapitalistov v Washingtonu. Gre za to, da se ameriškemu [illegible] atnemu kapitalu odpre pot za invazijo v vse države funtovega bloka in tudi v one, ki se zdijo avtonomne.

Z druge strani pa seveda prikazujejo listi zahodnega področja Nemčije razvrednotenje kot ukrep gospodarske modrosti. «Tagesspiegel» piše, da se vašingtonska konferenca lahko smatra kot začetek tesnega gospodarskega sodelovanja med Ameriko in ostalim svetom. Britanska gospodarska politika se bo prilagodila notranjim ameriškim ciljem.

Diplomatični opazovalec moskovskega radia Leontijev poudarja, da postaja Evropa vedno bolj ameriška kolonija. To je pravi pomen razvrednotenja evropskih valut.

V Italiji je danes stopil v veljavo vladni ukaz, ki določa nov tečaj lire v odnosu do dolarja. Na podlagi tega ukaza se bo tečaj dolarja v Italiji, ki je do sedaj bil 575 lir, menjalo vsak dan na podlagi povprečnega tečaja na prostem trgu. Danes je na rimski borzi kvotiral dolar 614 lir, na milanski borzi pa 682. Na podlagi tega «svobodnega» razvrednotenja je tečaj italijanske lire dejansko padel nekaj čez 17%.

Kakor so sinoči javili, pa bodo vprašanje tečaja lire ponovno preučili ob povratku finančnega ministra Pelle iz ZDA.

Danes zaključek razprave proti «Prim. dnevniku»

Pred sodbo

Danes ob 9. uri dopoldne bo predsednik višjega vojaškega sodišča izrekel sodbo proti našemu odgovornemu uredniku, ki ga je vojaški tožilec «prosecutor» na temelju proglasa štev. 2 obtožil, da je dne 30. t.m. objavil «za ameriške in britanske sile škodljiv in nespoštljiv» članek.

Poudarili smo že v našem zadnjem poročilu o govoru vojaškega tožilca, da je že iz poteka vse razprave jasno izhajalo, da je šlo na tem tretjem procesu proti našemu dnevniku v bistvu za to, ali je bila trditev v članku glede pretepanja šoferjev med zasliševanjem na vojaški policiji SIB resnična ali ne. Osemdnevno zasliševanje prič obrambe in obtožbe ter obrambni govor odvetnika našega odgovornega urednika sta jasno in nedvoumno dokazala, da so bili šoferji na SIB med zasliševanjem pretepeni. Dokaz več za to trditev pa je dal sam «prosecutor», ko se tega vprašanja v svojem zaključnem govoru ni hotel niti dotakniti in je celo dejal, da so incidenti na SIB za dokaz obtoženčeve krivde postranskega pomena.

Iz vsega poteka osemdnevne razprave pa je - ravno nasprotno - razvidno, da je postranskega pomena za oceno škodljivosti in nespoštljivosti vsebine inkriminiranega članka vse ostalo razen trditve o pretepanju. To velja enako za vprašaj oziroma pomožni glagol, ki manjka v naslovu; to velja za lapsus zapisane besede «angleški» namesto «amerikanski» 90 milijonski dolg za zdravstveno zavarovanje kakor tudi za stavek, ki označuje trpljenje kolonialnih narodov kot krvavi bič.

To je prva in glavna ugotovitev, ki smo jo dolžni storiti pred izrekom sodbe.

Druga pa je tale:

Takoj po pričanju v korist obrambe našega odgovornega urednika so funkcionarji SIB Spencer in dr., za katere so šoferji na razpravi povedali, da so jih pretepali, dali aretirati naše obrambne priče, in sicer: dva pretepena šoferja Goatina in Saulija, dalje šoferja Lucija in tolmača Fondo, ki sta po pričevanju s pretepenimi šoferji govorila. Omenjena funkcionarja sta aretacijo odredila pod obtožbo, da so bile naše priče vpletene v krajo bencina. Včeraj in predvčerajšnjim pa je vojaško sodišče Lucija in Fondo oprostilo vsake krivde, kajti sumničenja so bila brez podlage. Razprava proti Goatinu in Sauliju pa se še ni vršila. Toda že ti dve oprostitvi vsakomur lahko mnogo povesta.

Obe ugotovitvi bo moralo danes vojaško sodišče ob izrekanju sodbe nad našim dnevnikom nujno upoštevati. Zato bo moralo izreči sodbo, ki ne bo smela ponovno prizadeti edinega slovenskega dnevnika na Tržaškem ozemlju, ki je pisal resnico, katera pa ne more in ne sme biti za nikogar niti škodljiva niti nespoštljiva. Ravno nasprotno! Sodišče bo moralo upoštevati visoki cilj vsebine članka, ki je izražen v zahtevi, da se človeka nedostojne metode zasliševanja na policiji s pretepanjem onemogočijo, da se šoferjem, uslužbenim pri vojaških edinicah, zboljšajo delovni pogoji, in opozorijo merodajni organi, da ne bi civilni uslužbenci vojaških edinic ostali brez zdravstvenega zavarovanja.

Zato bo moralo sodišče izreči danes sodbo, ki bo našega odgovornega urednika oprostila vsake krivde!

Zaradi sodelovanja v stavki obsojeni ital. kmetijski delavci

RIM, 20. (Tanjug) — Sodišče v Luzeri je obsodilo 20 kmetijskih delavcev, ki so bili obtoženi pri splošni stavki dninarjev in spolovinarjev novembra 1947. 10 delavcev, med njimi tudi tajnik sindikata kmetijskih delavcev iz Serignole, je bilo obsojenih na zaporne kazni 5 do 8 let, dočim so druge izpustili, ker so jim v priporu prebiti čas vračunali v kazen. V obrazložitvi sodbe je rečeno, «da je bila krivda vseh obtožencev popolnoma ugotovljena», ker so kljub nasprotnim odredbam oblasti «nadaljevali stavko in se s tem upirali državni oblasti».

Po podatkih generalne konfederacije dela je v zaporih skupno 3500 delavcev, ki so jih obtožili, da so sodelovali v splošni stavki julija 1948 in junija 1949.

Juridični škandal v Budimpešti

Proces proti Rajku je težak primer političnega banditizma proti socialistični Jugoslaviji in hud udarec za prestiž socialističnega pravosodja

BEOGRAD, 20. — Javni tožilec FLRJ dr. Josip Hrnjčevič poudarja v «Borbi», da proces proti Rajku s svojimi lažnimi obtožbami proti Jugoslaviji spominja na proces proti Dreyfusu, na proces v Leipzigu proti Friedjungu. Francoska reakcija in Hitler sta vsak v svojem času organizirala proces Dreyfusu in drugi proces v Leipzigu, ki sta oba slonela na lažeh in na lažnih dokazih. Avstroogrska reakcija je inscenirala proces proti Friedjungu, da opraviči priključitev Bosne in Hercegovine in da pripravi napad na Srbijo.

Označujoč budimpeštanski proces kot juridični škandal piše člankar: Žalostno je, da proces v Budimpešti vzbuja s svojimi metodami v nas željo, da ga primerjamo s temi procesi v preteklosti. Še bolj žalostno pa je, da so proces v Budimpešti uprizorili sovjetski in madžarski voditelji v državi, ki — da se poslužujemo njihove terminologije — «gre po poti socializma». Toda naj bo še tako žalostno, temelji to primerjanje na dejstvih in dejstva so znana. Dejansko je ta proces naperjen proti Jugoslaviji ter jugoslovanskim političnim in državnim voditeljem. To se razvidi iz obtožnice in iz poteka procesa. To izrecno potrjujeta kominformistični tisk in radio v Moskvi in drugod. Po zamisli njegovih pobudnikov bi moral ta proces potrditi vse laži in fantastične izmišljotine proti Jugoslaviji in jugoslovanskim voditeljem, ki jih vsak dan ponavlja kominformistična propaganda po diktatu iz Moskve, in še posebno bi moral nuditi dokaze v podporo klevet in izmišljotin navedenih v zadnjih dveh notah sovjetske vlade. Hkrati naj bi ta proces nudil sovjetski vladi pred svetovno javnostjo in pred mednarodnim delavskim gibanjem moralno in politično opravičilo za njene sovražne metode proti Jugoslaviji.

Proces v Budimpešti je hud udarec za prestiž socialističnega pravosodja. Nasprotno z nameni in metodami tega pravosodja služi proces imperializmu in reakciji za ošibitev mednarodnega delavskega gibanja ter tepta načela resnice, pravičnosti in juridične zavesti.

Nato analizira Hrnjčevič podlago procesa in poudarja, da nudita material zadnji dve noti sovjetske vlade Jugoslaviji ter kominformistična propaganda. V omenjenih notah je rečeno, da so jugoslovanski voditelji privedli Jugoslavijo iz socialističnega in demokratičnega tabora v imperialistični tabor. Ti voditelji vodijo državo zopet v kapitalizem. Toda ker so ti ljudje v svoji državi in po vsem svetu znani kot voditelji ljudske revolucije, ki je dala narodom Jugoslavije osvoboditev in temelje socialistične izgradnje v Jugoslaviji, bi bilo potrebno po mnenju režiserjev procesa v Budimpešti poglobiti to zadevo. Rezultat te «poglobitve» je bil, da so bili jugoslovanski voditelji od začetka vstaje leta 1941 obdani z znanimi «trockisti» iz vrst mednarodnih brigad v Španiji. S klevetanjem bivših borcev v Španiji hočejo «dokazati», da so jugoslovanski voditelji na kak način postali tudi trockisti že od začetka vstaje in da so se pozneje spremenili v vohunsko agencijo imperialistov.

Ker so pripravili «na resničnosti» podrobne načrte procesa, je bilo treba pripraviti primerno skupino obtožencev, ki bi «priznali» vse to brez obotavljanja pred sodiščem. Ta skupina obtožencev je bila sestavljena: razen Rajka so na zatožni klopi Hortijev častnik Palfy, vohun Lazar Brankov, znani agent informacijske službe Milan Ognjenovič in šest drugih, med katerimi tudi znani trockist Justus Pal.

Smešno bi bilo, nadaljuje člankar, pobijati vse te izmišljotine in vprašati se n. pr.: Kako so jugoslovanski vojaški in politični voditelji mogli in hoteli mobilizirati kot agenti gestapa vse narode Jugoslavije za osvobodilno borbo proti nacizmu, ki jo je občudoval svet? Kako so jugoslovanski voditelji mogli in znali kot agenti imperialistov kljub sporazumu o razdelitvi interesnih sfer — in glede Jugoslavije po načelu vsak polovico — kako so mogli kljub številnim drugim oviram preprečiti invazijo angloameriških čet na ozemlju Dalmacije in njihovo prodiranje na Balkan in Srednjo Evropo? Kako so mogli jugoslovanski voditelji kot «imperialistični vohuni» in če konkretno govorimo kot «vohuni Američanov», takoj po osvoboditvi organizirati ljudsko oblast na vsem državnem ozemlju? Kako so mogli in hoteli naglo in uspešno obnovo države in prehod k graditvi socializma? Kako so jugoslovanski voditelji mogli in hoteli kot «vohuni Američanov» organizirati neizprosno likvidacijo ustaških in četniških oboroženih tolp, odkriti, aretirati in postaviti pred sodišče številne imperialistične skupine, vohune, teroriste itd.

Naj omenimo samo aretacijo Draže Mihajloviča ter vohunskih in terorističnih ustaških skupin, ki so jih tuje vohunske službe organizirale v Italiji, Vatikanu, Avstriji in Zahodni Nemčiji, kjer so razne imperialistične podružnice organizirale in vežbale skupine vohunov in teroristov da jih pošiljejo v države ljudske demokracije in med drugim na Madžarsko. Takrat je kominformistični in predvsem madžarski tisk o vsem tem molčal. Danes zatrjuje budimpeštanska obtožnica, da je prav Jugoslavija formirala z madžarskimi begunci take tolpe, da bi povzročila incidente na madžarski jugoslovanski meji in te tolpe pošiljala na Madžarsko.

Nato poudarja člankar, da se obtožnica nalašč izogiba podrobnemu opisovanju dogodkov ter omenjanju časa in kraja posameznih inkriminiranih dejanj. Obtožnica ne navaja nobenega podatka, pač pa je sestavljena v pripovedovalnem stilu.

Hrnjčevič poudarja, da naglica, s katero se razvija «bliskoviti proces» v Budimpešti še posebno pada v oči. Javna obtožba in sodniki so pokazali izredno naglico, kajti očitno je bil čas, ki jim je bil dodeljen, da ugotovijo «materialno resnico», zelo kratek. Tožilec, sodniki in njihovi prišepetalci, poudarja člankar, se bojijo, da bi se pogreznili v svoje lastne laži, če bi dovolili «nepotrebne» diskusije. Obtoženci podajajo svoje izpovedi pred mikrofonom v obliki na pamet naučene vloge vse v enem dušku. Rajk je podal svoje izpovedi «z monotonim in indiferentnim glasom», kakor piše v moskovski «Pravdi» Boris Koljevoj, avtor knjige «Zgodovina pravega človeka», Palfy je igral svojo lekcijo «ne da bi se pomotil», kakor poroča dopisnik AFP. Samo Lazar Brankov, znani vohun, je podal svojo lekcijo jecljaje.

Vsi obtoženci so pogostoma izpovedali, še preden so bili vprašani o okoliščinah, ki so jih «priznali», tako da jih je predsednik pogostoma prekinil in jim stavljal vprašanja o tem, na kar so že odgovorili. Ostali sodniki, tožilec in branilec pa nikakor ne postavljajo vprašanj. Za njih, kakor sicer tudi za nas, je vse jasno. Razen tega se bi lahko postavilo kako «nespretno vprašanje»; kako vprašanje, ki ni v načrtu, za katero ni obtoženec poučen, kako mora odgovoriti.

Po umoru prvega delavskega borca Kočija Džodže, zaključuje člankar, ki je bil tudi usmrčen s pomočjo procesa, ki so ga pred kratkim inscenirali v Tirani, predstavlja proces v Budimpešti drugi še težji primer političnega banditizma, izvedenega na sodišču po voditeljih Informbiroja proti socialistični Jugoslaviji. Nikakor ne dvomimo, da se bodo tudi to pot v delavskem in demokratičnem gibanju sveta kakor za časa procesov Dreyfus, Friedjung in Leipzig našli častni ljudje, ki bodo v imenu naprednega človeštva dvignili svoj glas proti temu juridičnemu škandalu.

O

PARIZ, 20. — Ob 80-letnici rojstva pariškega poslanca Marcela Cachina so v Parizu organizirali manifestacijo pod predsedništvom Maurica Thoreza.

Milijon kovinarjev ZDA bo v soboto začelo stavkati

NEW YORK, 20. — Od ponedeljka zvečer je ameriška industrija v težkem položaju. Nad 480.000 rudarjev je stopilo v stavko. Še pred koncem tedna pa nameravajo stopiti v stavko kovinarski delavci, ki zahtevajo ustanovitev pokojninskega fonda. Če ne pride do sporazuma, bo milijon kovinarjev v soboto stopilo v stavko.

Stavka rudarjev v premogovnih bazenih je povzročila začasno prekinitev delovanja železnic, ki prevažajo premog, zaradi česar je začasno brez dela 27.000 nameščencev teh železnic.

V Detroitu se nadaljujejo pogajanja med predstavniki Forda in sindikata avtomobilskih delavcev. Sindikat zahteva mesečno pokojnino 100 dolarjev za delavca. Če pogajanja ne bodo uspela, bo 30. septembra stopilo v stavko 115.000 Fordovih delavcev.

V Chicagu je 4200 delavcev tovarne strojev glasovalo za stavko kot protest proti odpustitvi 23 delavcev, sindikalnih delegatov. Tudi v New Yorku so v teku pogajanja med predstavniki 65.000 pristaniških delavcev in paroplovno družbo za vzhodno obalo ZDA. Če ne pride do sporazuma, bodo proti koncu septembra delavci začeli stavko.

Sto tisoč oseb obiskalo do sedaj zagrebški velesejem

ZAGERB, 20. — Tretji zagrebški velesejem, ki so ga odprli v soboto, je do sedaj obiskalo nad 100 tisoč ljudi iz države in inozemstva. Včeraj je velesejem obiskalo 42 tisoč ljudi. Največji hoteli v mestu so rezervirani za obiskovalce velesejma. Proizvodi jugoslovanske težke industrije in proizvodi, ki se v Jugoslaviji prvikrat proizvajajo, vzbujajo pozornost obiskovalcev. Na velesejmu je razstavljenih nad 500 jugoslovanskih proizvodov, ki jih do sedaj niso izdelovali v Jugoslaviji.

Prvi dan zasedanja glavne skupščine OZN

Za predsednika skupščine je izvoljen filipinski delegat Romulo - Danes se začne splošna debata

FLUSHING MEADOWS, 20. — Četrto zasedanje glavne skupščine OZN se je začelo danes ob 11.24 po krajevnem času. Jugoslovansko delegacijo na tem zasedanju vodita vladni podpredsednik in zunanji minister Kardelj ter minister Djilas. Delegaciji se bosta pridružila tudi jugoslovanski veleposlanik v ZDA Kosanovič in stalni delegat pri OZN Vilfan.

Na današnjem zasedanju je bil izvoljen za predsednika skupščine filipinski delegat Romulo. Na popoldanskem zasedanju so izvolili urad skupščine sestavljen iz predsednika in sedem podpredsednikov, ter predsednike šestih komitejev. Kanadski zunanji minister Pearson je bil izvoljen za predsednika političnega komiteja, grški delegat Kyru je bil izvoljen za predsednika finančnega komiteja, poljski predstavnik Manfred Lachs za predsednika juridičnega in upravnega komiteja. Za podpredsednike so bili izvoljeni predstavniki Francije, ZDA, Velike Britanije, Sovjetske zveze, Kitajske, Brazilije in Pakistana.

Skupščina je nato odložila zasedanje na jutri zjutraj, ko se bo začela splošna debata. Kot govorniki so že vpisani brazilski, ameriški, kubanski in indijski delegat.

Urad se bo sestal popoldne in jutri zvečer, da sprejme dnevni red in razdeli delo med komiteji.

Med številnimi vprašanji, ki so na dnevnem redu, bodo razpravljali tudi o bivših italijanskih kolonijah, o Palestini, o nadzorstvu nad atomsko energijo, o raznih gospodarskih vprašanjih itd. Ameriška in britanska vlada sta danes izročili bolgarski, madžarski in romunski vladi noto, v kateri ponovno zatrjujeta, da so te vlade prekršile določbe mirovne pogodbe, in da imata namen postaviti zadevo pred skupščino OZN.

V obveščenih krogih izjavljajo, da bo Višinski zahteval sklicanje štirih velikih, da preučijo grško vprašanje. Višinski je baje mnenja, da morajo o tem razpravljati štirje zunanji ministri. Tudi diplomatični dopisnik ameriškega komunističnega lista «Daily Worker» piše, da se bodo štirje veliki verjetno sestali med sedanjim zasedanjem skupščine OZN.

Skozi sito in rešeto

XX september

Nič čudnega ni, če se italijanska reakcija te obletnice ne spominja, kljub temu, da predstavlja važen mejnik v prerodu italijanskega naroda in kljub temu, da ta reakcija skuša dosledno lastiti monopol nad vsemi patriotično važnimi dogodki. XX september pa ne pomeni le zedinjenje Italije, ampak pomeni hkrati tudi konec cerkvene posvetne oblasti in zmago načela ločitve Cerkve od države. XX september pomeni zaključno dejanje borbe, ki jo je buržoazija vodila proti fevdalizmu in njegovim ostankom, ko je še predstavljala revolucionarno silo v človeški družbi. Eden takih fevdalnih ostankov je danes tudi cerkvena organizacija, ki je z XX septembrom 1870 izgubila zadnji kos svoje posvetne države.

Buržoazija pa je že davno prenehala biti revolucionarna sila. Danes se z vedno večjo težavo drži na oblasti. Pri tem mora iskati zaveznikov pri svojih prejšnjih nasprotnikih. Tako prepušča danes obrambo svojih razrednih interesov ljudem, ki predstavljajo dolgo roko Vatikana, t.j. tiste organizacije, ki jo je nekoč našla na svoji poti v borbi za oblast. Zavezništvo med imperializmom in Vatikanom je torej nujna posledica razkrajajočega se kapitalizma. V tem je tudi razlog, zaradi česar je povsem neprimerno spominjati se danes XX septembra, ker bi to predstavljalo hudo žalitev neobhodno potrebnega zaveznika v borbi za obdržanje svoje razredne oblasti proti zmagovitemu pohodu delovnega ljudstva.

Ženske celice

Destradijeva revolucionarna genialnost ne pozna meja. Izmislil si je celo ženske celice. Na žalost, si tega niti ni izmislil on, ker bi to presegalo njegove itak zelo skromne sposobnosti. K tej organizacijski posebnosti so bili primorani pristopiti italijanski komunisti v partijski organizaciji na Siciliji, kjer so družbene razmere pač še take, da bi žena trpela na svojem ugledu, če bi zahajala na sestanke skupno z moškimi. A če so ženske celice dobre na Siciliji, zakaj bi ne bile dobre tudi v Trstu, si je mislil Destradi v svoji papagajski mentaliteti. Pozabil pa je — kakor je to itak kronično pri kominformistih — da se tržaške razmere ne dajo primerjati z razmerami na Siciliji. Če so ženske celice nastale na Siciliji pod pritiskom družbenih razmer in iz potrebe, da se ščiti ugled žene, pomenijo ženske celice v Trstu za žene nekaj ponižujočega, ker se odnosi med žensko in moškim pri nas bistveno razlikujejo od onih na Siciliji in so zaradi tega ženske celice pri nas za ženo nekaj povsem nesprejemljivega.

Lažnivi kljukec

Propagandist sicilijanskih celic pa ima še druge sposobnosti. Med temi ni na zadnjem mestu sposobnost v laganju. Pred resolucijo informbiroja ni partija baje bila povezana z množicami (mobilizirala pa je od 80 do 100 tisoč ljudi); danes pa je njihova partija baje povezana z množicami (celo na tajnih volitvah je mobilizirala komaj 40 tisoč ljudi). Čemu torej Destradi laže, ko vsi kominformisti še predobro vedo, da je mobilizacijska sposobnost njihove partije neprimerno manjša in ne večja, kot je bila takrat, ko je partija bila res komunistična partija, vredna tega imena? Dela li to po nalogu razrednega sovražnika, ki ima interes na tem, da se z lažjo proletariat uspava?

Adenauer podžiga nemški revizionizem

BONN, 20. — Kancler zahodne nemške separatne države Konrad Adenauer je danes predložil predsedniku Heussu seznam svojih ministrov. Danes popoldne se je sestal «parlament» in prečitali so vladni program, o katerem se bo jutri začela diskusija. Adenauer je v parlamentu dejal, da se ne strinja z odločitvijo sovjetske in poljske vlade glede vzhodnih nemških meja. Dejal je, da «vlada» pripravlja spomenico, ki jo bo poslala zavezniškim vladam.

Sovjetska nota italijanski vladi

RIM, 20. — V obveščenih krogih potrjujejo, da je sovjetsko poslaništvo v Rimu izročilo zunanjemu ministrstvu noto sovjetske vlade v zvezi z odgovorom italijanske vlade na sovjetski protest proti pristopu Italije v Atlantski pakt. V prejšnji noti je sovjetska vlada obtožila italijansko vlado, da je s pristopom v Atlantski pakt prekršila določbe mirovne pogodbe.

Graziani bo sojen pred vojaškim sodiščem

RIM, 20. — Obtožnica vojaškega tožilca proti Grazianiju je bila danes objavljena. Obtožnica zahteva, naj se Graziani postavi pred vojaško sodišče, ker je od 8. septembra 1943 do 25. aprila 1945 v Rimu in v severni Italiji imel mesto ministra za obrambo v fašistični republikinski vladi. Obtožnica ga obtožuje tudi, da je odredil razorožitev italijanskih orožnikov in pošiljal v Nemčijo italijanske delavce. Graziani je sedaj zaprt v vojaški bolnišnici v Celio.

Kakor je znano, je pred kratkim abesinska vlada zahtevala izročitev Grazianija kot vojnega zločinca, a je italijanska vlada kakor običajno v takih primerih njegovo izročitev odklonila.

Francoska vlada izgnala brazilskega naprednega pisatelja

PARIZ, 20. — Kakor poročajo pariški listi, je francoski notranji minister odredil, naj brazilski napredni pisatelj Amadu zapusti Francijo. Amadu, ki je član društva brazilskih pisateljev, je v Franciji kot predstavnik Brazilije v stalnem odboru svetovnega kongresa pristašev miru.

Čehoslovaki v FLRJ maršalu Titu

BEOGRAD, 20. — Predsednik zvezne vlade FLRJ maršal Tito dobiva stalno pozdravne brzojavke, v katerih delavci vse države obljubljajo, da bodo še z večjim poletom nadaljevali borbo za zgraditev socializma.

Na zborovanju članov češkoslovaške narodne manjšine so poslali brzojavko, ki pravi: Člani naše manjšine so povsod, kjer se gradi nova socialistična Jugoslavija. Naša manjšina je sestavila svojo delovno brigado, ki dela na avtomobilski cesti Beograd-Zagreb. Naša manjšina bo še nadalje izpolnjevala svojo dolžnost do svoje domovine, socialistične Jugoslavije, ki je ne bo nikoli zapustila.

Iz Saleža

Župan - vidalijevec odpustil občinskega cestarja

Eden prvih ukrepov novega župana - vidalijevca je bil, da je odpustil občinskega cestarja, očeta dveh otrok, ki je več let vestno in skrbno opravljal svoje delo. Mož ni zagrešil ničesar, kot mogoče to da je ostal zvest načelom NOB in da ni šel na limanice veternjakov, ki obračajo svoje zastave po najmanjšem vetričku.

Ljudje se sprašujejo, čemu ta ukrep občinskega župana. Na vprašanje občinskih svetovalcev Ljudske fronte, sta pojasnila prizadeta občinska svetnika, t. j. župan in občinski odbornik, da je ta ukrep narekovala samo štednja, čuvanje interesov države, kot je župan slovesno prisegel predsedniku cone. Ljudje občani se začudeno poprašujejo, kje je ona borbenost vidalijevcev proti imperializmu, kje je ona revolucionarnost, katere imajo vedno polna usta, kje je zaščita interesov ubogega delovnega človeka, kje je zaščita interesov občine? Mar v tem, da štedijo z ameriškanskimi dolarji?

Kaj se lahko vse zgodi v Trstu

V uredništvo smo dobili pismo s sledečo vsebino: Podpisana Rej Josipina je z možem in s 4 otroki stanovala do 1937 leta v ul. Rena št. 6. Zaradi rušenja starega mesta je družina morala zapustiti stanovanje in šla stanovat v ul. F. Venezian 27, kjer je dobila pri družini Vatta manjšo sobo, v katero se je kot podnajemnik morala stlačiti vsa družina. Tu je družina stanovala do februarja 1942 leta, ko je dobila tedaj večje prostore, in sicer 2 sobi in sobico pri družini Capellina v ul. Madonna del Mare št. 15.

1946 leta je najemnik Capellina zamenjal svoje stanovanje s svakom Peroncinijem Attiliem. Ko je Peroncini prevzel stanovanje, je družino Rej pustil še naprej notri, zase pa je obdržal le sobo in kuhinjo, kar mu je pač zadostovalo zase in za njegovo ženo. S tem novim najemnikom pa so začele težave. Nasprotstva med njim in podnajemniki so bile na dnevnem redu. Peroncini je začel zmerjati in mučiti podnajemnike trdeč, da je bil mož fašist-škvadrist. Z zvezami, ki jih je imel, pa je lahko odpovedal stanovanje družini. 4. maja 1949 je Rej dobila opozorilo s tržaške prefekture, naj družina zapusti prostore do 17. avgusta t. l. Prizadeti so se obrnili na stanovanjski urad in na prefekturo.

31. avgusta t. l. je Peroncini skupaj s 4 težaki in tremi motornimi avtomobilčki prišel pred hišo in sporočil podnajemnici, da je pooblaščen, da izprazni stanovanje in odpelje pohištvo z osebami v Silos. Rej je tem besedam v dobri veri verjela in da ne bi izzvala prepira, je pristala na to. Ko pa so prišli v Silos in začeli razkladati pohištvo, je nastopil oskrbnik. Ker mu Peroncini ni mogel pokazati nobenega pooblastila, zato ker ga ni imel, niti sam oskrbnik ni s prefekture oziroma s stanovanjskega urada dobil nobenega opozorila, ni hotel sprejeti pohištva, še manj pa novih gostov. Peroncini je vsled tega v vsej naglici pustil pohištvo na cesti in izginil. Rejeva družina je začasno dobila streho pri sorodnici Sicardi v ul. Verzeri 40. Vsa družina namreč spi pri tej sorodnici na hodniku. Pohištvo pa je ostalo 4 dni na cesti in so ga šele na posredovanje stanovanjskega urada prepeljali v skladišče v ul. Corsica 14. To se je zgodilo družini, od katere je najmlajši sin 13-letni Karel bolan na pljučih, za kar se je moral že zdraviti 3 leta v sanatoriju. Na ta način je Peroncinijevo stanovanje, ki sestoji iz 4 sob, sobice in kuhinje, zasedeno samo od 2 oseb, in sicer od Peroncinija in njegove žene.

To vse se je lahko zgodilo v Trstu z vsemi mogočimi uradi, od stanovanjskega pa do prefekture, da ne govorimo še o policiji.

Zahvala

Odbor za proslavo bazoviških žrtev se zahvaljuje odboru OF za I. okraj za darovani znesek lir 4.126. Ta znesek predstavlja del prostovoljnih prispevkov, zbranih za nakup venca, ki je bil položen na kraj ustrelitve bazoviških mučenikov.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Lastnikom ladij so izpodletele vse nakane

Stavkajoči pomorščaki so vedno bolj odločni

Protestna stavka pomorščakov potniških ladij se še vedno nadaljuje; do sedaj ni bilo niti enega primera, da bi se kdo izmed članov posadk treh potniških ladij, zasidranih v našem pristanišču, odločil zapustiti skupno borbo ter popustiti zahtevam lastnikov ladij. Vsi pomorščaki brez izjeme so izrazili svojo trdno odločenost nadaljevati s stavko, pa četudi bi morali ostati še naprej v tržaškem pristanišču.

Ne smemo pa misliti, da stoje lastniki ladij ob strani ter da niso poizkusili vsega, kar bi lahko pomagalo rešiti precej kočljivi položaj; poslužili so se groženj, poizkusili so že z raznimi drugimi načini, a vse brez uspeha. Izdali so celo razglas, da bodo postopali proti stavkajočim uslužbencem kar najstrože ter da se bodo pri tem poslužili vseh mogočih določb raznih zakonov. Toda uspeh je bil zopet isti. Grozili so z raznimi represalijami in ukrepi, a uslužbenci so zopet vztrajali pri svojem stališču.

Videč odločnost svojih uslužbencev, so lastniki ladij sklenili obrniti se tudi do vojaške uprave, ki naj bi s svojim vplivom pomagala rešiti kočljivi položaj. Družba «Adriatica di Navigazione» je baje celo izdala za svoje uslužbence poziv, v katerem poziva vse stavkajoče, da ponovno pričnejo z delom; v primeru, da bi ostal tudi ta njen poziv brez uspeha jim je zagrozila z odpusti. Dobro poučeni krogi zatrjujejo, da družba ne bo izvršila svoje grožnje, dokler bi se tega sredstva ne poslužile tudi druge paroplovne družbe, ki so prav tako zainteresirane pri stavki.

Sicer ne vemo, kakšen bo odgovor vojaške uprave na poziv lastnikov ladij; lahko pa brez nadaljnjega trdimo, da so tokrat delodajalci naleteli na trdo kost, ki jo bo zelo težko pregrizniti. Če so bili že ob drugih prilikah pomorščaki vedno odločni v svojih zahtevah, so tokrat trdno sklenili privesti svoje zahteve do pravilne rešitve in pri tem prav gotovo ne bodo popustili.

Povpraševanje potnikov, ki bi morali odpotovati s tremi ladjami, zasidranimi v našem pristanišču, je vedno večje; kaj bodo ukrenili lastniki ladij, da pripomorejo k vzpostavitvi normalnega prometa? Vprašanje ostaja zaenkrat še odprto. Pomorščaki zatrjujejo, da ne bodo na noben način popustili.

Iz delovanja ASIŽZ

V ponedeljek 19. t. m. ob 20 uri in pol zvečer je bila v Šempolaju odborova seja, kateri je prisostvovala tov. Marica Škabar. Ženam je prikazala pomen II. kongresa, pomen tedna matere in otroka in pomen dneva miru. Žene so sprejele nase obveznosti in sklenile, da bodo po svojih najboljših močeh pripomogle k čim lepšemu uspehu.

Isti dan in ob isti uri se je vršil masovni sestanek žena v Nabrežini. Politično poročilo je podala tovarišica Mara Samsova, organizacijsko poročilo tov. Alma Reschitzeva. V političnem poročilu je bila podana analiza informbiroja v odnosu do Tržaškega ozemlja, do Jugoslavije, svetovnega demokratičnega gibanja in organizacije ASIZZ. Tovarišica Alma Reschitzeva je nazorno pokazala delovanje ASIŽZ od razdora, ki so ga podtalni sovražniki demokratičnega gibanja tudi vanj zanesli. Žene so prvemu in drugemu poročilu z velikim zanimanjem sledile. Živo jim je še v spominu, kako jim je policija skušala preprečiti proslavo 8. marca in koliko si je neka vneta vidalijevka k temu prizadevala. Sestavljen je bil odbor, ki bo skrbel, da se bo delo med ženami reševalo v redu in organizirano.

Nove odbornice so s čutom odgovornosti in dolžnosti do stvari miru in demokracije sprejele vse naloge, ki se trenutno postavljajo pred organizacije in pred vse tržaške demokratične žene.

Potrebna je pomožna šola za slovenske manj nadarjene otroke

Za italijanske manj nadarjene otroke vprašanje pomožne šole ne obstaja več, ker so jo odprli v ul. Giulia. Pred otvoritvijo te šole so duševno zaostale otroke učili in vzgajali v posebnih razredih posameznih osnovnih šol, kjer so za pouk in vzgojo skrbeli za to kvalificirani učitelji. Tudi neka slovenska šola je imela tak razred za manj nadarjene otroke.

Nepričakovano pa je oblast vse take razrede ukinila in manj nadarjeni učenci iz teh razredov so morali v svoj prvotni razred, kjer pouk nikakor ni bil prilagojen zanje. Za italijanske otroke je bila ta ukinitev le začasna, dočim velja za slovenske še danes. Zanje ni prostora, zanje mestna občina še ni določila primernega poslopja. V napačnem upanju, da bo v doglednem času le poskrbljeno tudi za slovenske manj nadarjene otroke, so nekateri starši oddali svoje otroke v italijansko pomožno šolo v ul. Giulia. Tako smo zopet tam, z njihovim šovinizmom namreč: Ko bi mogli, bi naučili tudi kraško kamenje kričati o «madre patria».

Razumljivo je, da se prizadeti slovenski starši sprašujejo, zakaj dela uprava mestne občine tako kričečo razliko med tu živečim slovenskim in italijanskim prebivalstvom? Ali nimajo Slovenci enakih pravic in enakih dolžnosti kot Italijani?

Starši pričakujejo, da se bo uprava mestne občine zavedla svoje dolžnosti in bo določila potrebne šolske prostore, še predno se bo pričel redni pouk, za one slovenske manj nadarjene otroke, ki v osnovni šoli ne morejo napredovati.

Vprašanje rešitve slovenske pomožne šole ni tako enostavno. Manj nadarjenih otrok ni samo v Trstu, nego tudi na podeželju. Neracionalno bi bilo odpirati posamezne pomožne oddelke v vsakem šolskem okolišu. Potreben bi bil zato internat, zavod, kjer bi otroci uživali vso oskrbo. Za manj premožne brezplačno, za druge proti plačilu. Dokler tega ni, naj uprava mestne občine določi začasne prostore, kamor bi prihajali otroci iz Trsta in oni iz zgornje ter spodnje okolice. Gotovo bo med učiteljstvom dovolj takih, ki bi se zanimali za pouk manj nadarjenih otrok in bili pripravljeni žrtvovati svoje moči za dobrobit otrok, ki umsko niso tako sposobni kot njihovi tovariši iste starosti. Tudi ti otroci imajo vso pravico do prave vzgoje in pouka. Prepuščati take otroke vzgoji ulice, pomeni: zvišati število delamrzneževin kriminalcev.

Vendar ostane neomajna zahteva tudi staršev teh otrok: pouk in vzgoja v materinem jeziku!

Vpisovanje v otroške vrtce

Odbor za slovenski otroški vrtec na Kolonkovcu sporoča staršem, da se vrši vpisovanje v slovenski otroški vrtec na Kolonkovcu od 20. do 30. septembra 1949 vsak dan od 9 do 12 v prostorih vrtca.

Vsi starši so vabljeni, da vpišejo svoje otroke.

—o—

Odbor za slovenski otroški vrtec v Rocolu obvešča starše, da se vrši vpisovanje v slovenski otroški vrtec v Rocolu pri Lovcu od 20. do vključno 30. septembra t.l. vsak dan od 9 do 12 v prostorih vrtca.

Vabimo starše, da pripeljejo svoje otroke k vpisovanju.

Zaključek vpisovanja na slovenskih srednjih šolah in tečajih v soboto 24. t.m.

Vse učenke in učence obveščamo, da se zaključi vpisovanje na slovenskih srednjih šolah in tečajih nepreklicno v soboto 24. t.m. Samo oni, ki opravljajo popravne ali razredne izpite, se smejo vpisati takoj po dovršenem izpitu.

Dramska šola

Slovensko narodno gledališče v Trstu bo 13. oktobra ponovno odprlo dramsko šolo. Lanski in novi učenci naj se pismeno prijavijo upravi SNG v Trstu, ul. San Vito 17.

Naši priči Luci in Fonda oproščena

Včeraj je bila pred vojaškim sodiščem pod predsedstvom kap. Dye-ja razprava proti šoferjema Luciju Ernestu in Mauriju - Mavriču Ivanu, ki sta ju Spencer in Lugnani osumila, da sta bila zapletena v krajo vojaškega bencina v RASC.

Kakor je vsem znano, je Luci pričal na procesu proti našemu odgovornemu uredniku kot priča obrambe. Vsem je tudi že znano, da je bil Luci skupno s pričami Saulijem in Goatinom aretiran, takoj ko so pričali.

Včeraj zjutraj so Lucija in Maurija Ivana spet pripeljali pred sodišče za določevanje narokov. Istočasno z njima sta bila v dvorani tudi dve še bolj znani osebi, in sicer narednik Spencer in inšpektor Lugnani. Oba sta včeraj nenadoma kar najugodneje govorila v prid obtožencema. Šele v teh dneh sta namreč oba ugotovila, da Lucci in Mauri nista v nobeni zvezi s tatvino. Oba policista sta ugotovila, da sta bila obtoženca tedaj v ulici Torricelli prav slučajno, tedaj namreč ko so ravno tam v isti ulici prodajali ukradeni bencin. Zato ju je moralo sodišče oprostiti. Lucija in Maurija je zastopal odvetnik Berton.

Kakor je tudi znano, je bil po pričanju v obrambo na procesu proti našemu odgovornemu uredniku aretiran tudi tolmač Fonda, proti kateremu Spencer in Lugnani tudi nista mogla ničesar dokazati. Tudi on je bil oproščen in izpuščen na svobodo.

Te oprostitve so dokaz, da je bila aretacija naših prič — Lucija, Goatina, Saulija in Fonde — res v zelo «nesrečni zvezi» z njihovim pričanjem na procesu proti našemu odgovornemu uredniku, kakor je izjavil tudi odv. Zennaro, ko je pred vojaškim sodiščem za določevanje narokov zahteval začasno svobodo za vse priče.

Dolge roke na delu

70-letna Angelina Menotti, vdova Montanari, iz ulice Vasari 18 je včeraj javila na policijski postaji v ulici Caprin, da so se malo prej nezaželeni obiskovalci prikradli v njeno stanovanje. Tatovi so prišli v stanovanje s ponarejenimi ključi. Pri tem obisku so se neznani uzmoviči okoristili z radijskim aparatom znamke Philips. Montanarijevi pa povzročili s tem 45 tisoč lir škode.

*

Pecher Silvia poročena Fontana iz ulice Molin a vento 21 je včeraj imela opravka v trgovini živil v ulici Sonnino. Medtem ko je ženska občudovala razne reči v trgovini, je pozabila na listnico, katero je pustila na prodajalni mizi. Spretne oči in še bolj pa grabežljive roke so listnico mimogrede odpihale. Pecher je tako zgubila 5 tisoč lir in razne osebne dokumente.

Seja conskega upravnega odbora

Na seji conskega upravnega odbora, kateri je predsedoval prof. Palutan, so odobrili odločitev, da se do 1. okt. 1950 podaljša rok za imenovanje uradnikov in začasnih uslužbencev tržaške občine na podlagi razpisa natečaja, o čemer govori prvi odstavek člena 25. pravilnika za uradnike in začasne uslužbence tržaške občine. Odobrili so obliko ekonomskega položaja uslužbencev miljske občine in sicer na podlagi določil iz zakonskega dekreta št. 778, katerega so raztegnili tudi v to cono z odredbo št. 78 ZVU. S tem so uvedeni novi prejemki, ki pripadajo tem uslužbencem s 15. septembrom 1947. Odobrili so 50 odst. povišanje prispevkov, ki ga je odobril občinski podporni urad (ECA) k prejemkom onih delavcev, ki so v zavodu «Carlo Banelli» zaposleni pri raznih hišnih delih in povišanje prejemkov za tobak vsem starejšim bolnikom v tem zavodu. Odobrili so še znesek 50 tisoč lir, ki ga je dala tržaška pokrajina za postavitev radijskega sprejemnika in zvočnikov po celicah v jetnišnici Coroneo. Končno so še odobrili predlog tržaške občine, da bi pri pobiranju trošarine na konserve živil uvedli v to kategorijo predmetov tudi nekatere druge, za katere do sedaj ni bilo treba plačevati trošarin.

Surov očim

Na ambulanti glavne bolnišnice je včeraj zjutraj iskala pomoči 18-letna trgovska uslužbenka Rossi Elda iz ulice Scomparini 10. Dekle ima namreč potolčeno levo nogo. Kar je pa hujše, ima bolečine v trebuhu. Stvar je nekoliko delikatnejša, ker je Rossijeva v drugem stanju že tretji mesec. Stvar pa se je k sreči izkazala, da ni huda. Tako je lahko dekle zapustilo bolnišnico. Rossijeva je povedala, da se je prejšnji zvečer skregala z Antonom Kotlerjem. Ta bi bil nekakšen očim. Kotlarič namreč živi z njeno mamo skupaj. Ker pa se spor med pastorko in možem ni omejil samo na besede, temveč tudi na dejanja, je Kotlarič dekle tako močno sunil, da je zletela v nekakšen zaboj in se tako potolkla.

Kaj bo z vprašanjem tržaških upokojencev?

Tržaški upokojenci so imeli v zadnjem času že dve javni zborovanji, na katerih so odločno protestirali proti postopanju odgovornih oblasti, ki zavlačujejo rešitev njihovega perečega problema že mesece in mesece. Teh zborovanj so se v polnem številu udeležili tudi aktivni delavci, ki so tako dokazali solidarnost s tisto kategorijo delavcev, ki je žrtvovala svoje zdravje in svojo mladost napredku našega ozemlja.

Kakšen je bil odgovor odgovornih oblasti na te upravičene proteste? Molk! Danes odgovorni krogi niti ne govorijo o problemu tržaških upokojencev, kot bi ti na našem ozemlju niti ne obstajali ali pa, če bi že bili, da bi se jim tako dobro godilo, da bi bilo nepotrebno izgubljati vsakršno besedo glede uresničitve njihovih zahtev. Tu pa tam lahko naletimo na izjavo kakšnega izmed odgovornih činiteljev, iz katere naj bi bilo razvidno, da bo vprašanje upokojencev rešeno, največkrat pa so to samo izjave, ki se tičejo upokojencev raznih kategorij, to se pravi, da za večino upokojencev te rešitve sploh ne bi upoštevali.

Tržaški upokojenci se upravičeno vprašujejo — ali je tako težko razumeti, da se v današnjih razmerah ne more človek preživljati samo z 2 ali 3000 lir mesečno pokojnine, pa četudi bi bile njegove zahteve še tako skromne? Ali odgovorne oblasti niso uvidele, da bi bila v današnjem težkem položaju celo pokojnina, ki so jo sindikalne organizacije zahtevale, mnogo prenizka, da bi zadostila najnujnejšim potrebam? Če so se cene življenjskim potrebščinam v zadnjem času tako povišale, kako bi lahko kril upokojenec stroške za nakup vseh teh stvari?

Položaj postaja vedno bolj kritičen. Kaj nameravajo ukreniti odgovorne oblasti? Pa ne da bi bil njihov namen dopustiti, da bi se tržaški upokojenci borili v tako težkih življenjskih razmerah, iz katerih do sedaj ne vidijo nikakega izhoda?

Tiskarski delavci grozijo s stavko

Kakšno bo stališče pekovskih delavcev, če se pogajanja za rešitev vprašanja ne bodo zaključila do 23. t. m.

Položaj tiskarskih delavcev se je v zadnjih dneh tako zaostril, da lahko pričakujemo v kratkem tudi protestno stavko. Kot smo že poročali, so se vršila med predstavniki sindikalnih organizacij in med predstavniki združenja industrijcev pogajanja, ki pa niso privedla do nikakega uspeha. Na zadnjem takem sestanku pa so predstavniki združenja industrijcev izjavili, da ne nameravajo še nadalje razpravljati o spornem vprašanju, temveč da «svetujejo» predstavnikom, da prenehajo s svojo borbo ter počakajo na uspeh, ki bi ga dosegli tiskarski delavci v Italiji. To se pravi, da bi morali tukajšnji tiskarski delavci čakati na uspehe borbe svojih delovnih tovarišev, medtem pa bi se sami borbe ne udeležili.

Tega predloga predstavniki sindikalnih organizacij niso mogli sprejeti, zato so o tem tudi obvestili delavce. Enotni sindikati so sklenili celo sklicati skupščino, ki se je vršila v ponedeljek zvečer. Na tej skupščini so delavci pozorno poslušali govor, ki ga je imel član glavnega odbora, kateri je podrobno orisal celotni položaj, v katerem se nahaja kategorija tiskarskih delavcev. Ob koncu govora so vsi delavci dali nalogo glavnemu odboru, da vodi še naprej pogajanja z združenjem industrijcev ter da skuša rešiti sporno vprašanje po mirni poti. V primeru, da bi delodajalci vztrajali pri svojem stališču ter ne bi hoteli ugoditi zahtevam svojih uslužbencev, bodo ti takoj stopili v protestno stavko.

* * *

Popolno zatišje vlada v borbi kategorije pekovskih delavcev. Čez dva dni poteče rok, ki so ga delavci postavili sindikalnim predstavnikom in predstavnikom delodajalcev za rešitev spornega vprašanja. Delodajalci seveda niso do sedaj še odgovorili na ta poziv, zato tudi ne moremo sklepati, kakšno bo njihovo stališče na pogajanjih, ki naj bi se v tem času še vršila. Toda iz celotnega poteka dosedanjih pogajanj vidimo, da imajo kaj malo volje popustiti v svojem stališču ter ugoditi upravičenim zahtevam svojih uslužbencev. Če bi imeli take namene, bi se prav gotovo ne protivili ugoditi zahtevi svojih uslužbencev, da bi jim izdali dnevno brezplačno 1 kg kruha. Prav tako bi ugodili zahtevam o izplačilu praznikov in nedelj, za katere pekovski delavci niso prejeli določenega plačila. Prenagljeno bi bilo predvidevati kakršno koli rešitev — zato bomo pač počakali, kakšno bo stališče delodajalcev 23. t. m., ko poteče namreč rok za rešitev spornega vprašanja.

KOLEDAR

Sreda 21. septembra
Matej, Blagoslav
Sonce vzide ob 5.50, zatone ob 18.6. Dolžina dneva 12.21. Luna vzide ob 4.04, zatone ob 17.50.
Jutri, četrtek 22. septembra
Tomaž, Celimir

SPOMINSKI DNEVI

1832 je umrl Walter Scott, slavni angleški pisatelj. Rojen je bil l. 1771.

1905 je bila ustanovljena prva slovenska gimnazija v Št. Vidu nad Ljubljano.

PRESKRBA

Razdeljevanje ječmenovega drožja. V sredo od št. 1-30; v četrtek od št. 31-65; v petek od št. 66-100; v soboto od tš. 101-140. Deli se 50%.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za počitniške kolonije so darovali: Pertot 100 lir, Mahnič Rudi 100, Puglisi Anna 100, Gerdol 200, Kalin Frida 1000, Irma in Zono 1000, N.N. 100, Alič Ivanka 300, Rebec Lojzka 1000, Pertot Stana 100, Pernarčič A. 100, Mrak Mara 500, Trebec Ivanka 1000, Trombetti Vida 200, Montedura Lina 100, Rebec Lojzka 200, Slavec Anton 100, Sancin Viktorija 500, Pavlovič 500, Moderc Mirko 100.

Živčno-psihiatrični in posvetovalni ambulatorij za zdravstveno telovadbo

Občina sporoča, da bo živčno-psihiatrični in posvetovalni ambulatorij deloval v ul. Manzoni št. 8 vsak torek in soboto ob 10.30. Starši so vabljeni, da vpišejo že lani pregledane otroke, ki so obiskovali šolo za manj nadarjene otroke ali vrtec v zavodu ul. Giulia.

Telovadni pouk pa bo v ponedeljek za dečke in četrtek za deklice v ul. Giotto, vhod iz ul. Polonio.

Nočna služba lekarn

Depangher, ul. Sv. Justa 1, tel. 94155; Gmeiner, ul. Giulia 14, tel. 6108; Tamaro-Neri, ul. Dante 7, tel. 7623; Signori, trg Ospedale 8, tel. 93006; Harabaglia v Barkovljah, tel. 5728 in Nicoli v Škednju, tel. 93245, imata stalno nočno službo.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 9000, papirnati šterling 1750, telegrafski dolar 688, dolar 670, švicarski frank 166 100 francoskih frankov 165, avstrijski šiling 26, zlato 1100.

KINO

ROSSETTI. 16.15: «Trije kavalirji», M. Loy, R. Livesey.
EXCELSIOR. 61.30: «Nebo je rumeno» Gregory Peck, Ann Baxter.
FENICE. 16.15: «Krvava ogrlica», R. Cortez, J. White.
FILODRAMMATICO. Zaprt.
ITALIA. 16.00: «Zapeljiva guvernanta», Maureen O'Hara, R. Young.
ALABARDA. 16: «Poskus», Merle Oberon, George Brent.
IMPERO. 14.30: «Zaljubljena», Maria Felix, Pedro Armendariz. Fernando Fernandez.
VIALE. 16.00: «Nikoli nisi bila tako lepa», Rita Hayworth.
GARIBALDI. 14.30, na prostem ob 21.45: «Rdeči čeveljčki». Film v barvah.
MASSIMO. 16.00: «Karavana upornikov» Maria Montez John Hall.
ARMONIA. 14.30: «Divji veter», R. Midland, P. Goddard.
NOVO CINE. 18.00: «Potepuhi v luninem svitu» 3 bratje Ritz.
SAVONA. 15.30: «Pustolovščina v Wyomingu», W. Beery. L. Carillo.
ODEON. 16.00: «Karavana ciganov», C. Boyer, L. Young.
IDEALE. 15.30: «Ponosna kreolka».
MARCONI. 14.30, na prostem ob 19.15: «Dvoboj z črnim piratom».
KINO OB MORJU. 15.30: «Poslanec Baltika». Sovjetski film. Nikola Čerkasov.
ADUA. 15.00: «Uničevalec», Dillinger.
RADIO. 16.00: «Nevihta nad Parizom».
VITTORIA. 16.00:, na prostem ob 19.00: «Plameni usode», P. Calvert.
AZZURRO. 18.30: «Zbogom vojska», Gianni in Pinotto.
VENEZIA: «Sokoli Rumene reke».
BELVEDERE. 18.30: «Dogodivščina v Washingtonu».
GRAD SV. JUSTA. 21.30: «Slovita žena», Loretta Young.
KINO V LJUDSKEM VRTU. 20.00: «Roman Zapada», Ella Raines.
SKOLJET. 19.30: «Poglej, kakšen si» Macario.
KINO NA OPČINAH. Danes ob 19.00: «Podoknica v svetli dolini».

Busechian umrl

Guerrino Busechian je včeraj zjutraj ob 9.30 umrl. Od petka naprej, ko je zaužil Veronal in sicer kar 60 praškov, se ni več zavedel. S tem je zaključil življenje mož, ki je zastrupil svojo zaročenko, katera pa se je že rešila smrtne nevarnosti. Potem ko se je zaradi tega svojega dejanja skrival pred policijo, je v petek zjutraj že omamljen z Veronalom prišel do bolnižnice obiskat zaročenko.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V okviru predsezone bo Slovensko narodno gledališče uprizorilo na

stadionu „1. maj"
(Igrišče za košarko)
(ul. Guardiella 7) slede predstave na prostem:

V PETEK 23.IX. ob 20.30: MIRA PUCOVA:
Ogenj in pepel
Ta predstava je bila napovedana za soboto 17.IX., a smo jo morali odpovedati zaradi močne burje.

V SOBOTO 24.IX. ob 20.30: N. V. GOGOLJ:
Ženitev

V NEDELJO 25.IX. ob 20.30 J. GALSWORTHY:
Srebrna tobačnica

Prodaja vstopnic vsak dan od 9 do 18.30 v ul. S. Francesco 20-I. Na dan predstave pa od 19 na stadionu

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 20. septembra 1949 se je v Trstu rodilo 9 otrok, porok je bilo 13, umrlo pa je 13 oseb.

Civilne poroke: mehanik Pimazoni Lino in gospodinja Novak Marija, železničar Pahor Marij in gospodinja Kralj Albina, uradnik Bertuzzi Severij in uradnica [illegible] tiazzo Lucija, pleskar Cernigoj Stanislav in gospodinja Mičelj Albina, mehanik Dugan Guido in šivilja Mazza Fernanda, uradnik Menghiziol Domenik in gospodinja Buschian Tulliak, uradnik Battellini Walter in uradnica Busdon Leonide, uradnik Fonda Claudio, in Seravallo Bianca Maria, mehanik [illegible] Maddalena Esperio in trgovska pomočnica Jelen Emilija, uradnik [illegible] Marsi Nikolaj in gospodinja [illegible] Antonija, šofer Scarlino Anton in uradnira Loi Lina, mehanik Laska Karl in trgovska pomočnica Rossi Liliana, uradnik Casteletto Roman in trg. pomočnica Radetti Ada.

Umrli so: 77-letna Gorenc [illegible] Zajc Viktorija, 61-letna Morpurgo Ada, 83-letni Grahor Ivan, 75-letni Nicolini Josip, 73-letna Petelin, [illegible] Prečelj Marija, 60-letna Cepak [illegible] rija, 7 dni stari Palmeri, Buggeri [illegible] 73-letni Švara Enrico, 75-letna [illegible] settič, por. Kante Uršula, 25-letni De Drago Giorigo, 71-letna Keira [illegible] Ermenegilda, 77-letni Lavaroni Alojz, 65-letni Maver Anton, 74-letni Dibarbora Josip, 76-letni Sabbadini Salvatore.

RADIO JUG. CONA TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih [illegible] ali 1250 kc)

SREDA 21.9.1949

6.30: Jutranja glasba. 6.45: Poročila (v ital. in slov.). 7.15: Jutranji koncert [illegible] glasba. 12.00: Opoldanski koncert [illegible] Mozart: Koncert za violino in orkester v A-duru. 12.30: Ritmi [illegible] dva klavirja. 12.45: Poročila (v ital. in slov.). 13.15: Lahka opoldanska glasba. 13.45: Gospodarski pregled (v slov.). 14.00: Slovenski solisti in ansambli. 14.30: Pregled tiska [illegible] poročila (v ital. in slov.). 17.45 [illegible] Plesna in lahka glasba. 18.15: [illegible] Radijski [illegible] ne uverture. 18.45: Radijski [illegible] nik. 19.00: Igra tamburaški [illegible] ster. 19.15: Poročila (v ital. in slov.). 19.45: Solistična glasba [illegible] 20.10: Glasba po željah (v ital. [illegible] 20.30: Igra (v ital.). 21.10: Koncert [illegible] pianista Marijana Lipovška. 21.[illegible] Igra zabavni orkester pod vodstvom Bojana Adamiča. 22.00: [illegible] ljenje jugosl. narodov (v slov.) 22.20: Večerni koncert pestre glasbe. 23.30: Zadnje vesti (v ital. in slov.). 23.15: Plesna glasba.

TRST II.

7.15: Poročila. 7.30: Koledar. 7.[illegible] Jutranja glasba. 8.15: Poročila [illegible] 11.30: Za vsakega nekaj. 12.00: [illegible] dobna Anglija. 12.10: Iz operete [illegible] vij in filmov. 12.45: Poročila. 13.[illegible] Glasba po željah. 13.45: Lahka glasba. 14.00: Poročila. 14.15: Dnevni pregled svetovnega tiska. 14.28: [illegible] poldanska glasba. 14.43: Čitanje [illegible] černega sporeda. 14.45: Zaključek opoldanske oddaje. 17.30: Ples[illegible] glasba. 18.00: Mamica pripoveduje [illegible] 18.15: Komorna glasba. 18.45: Skladbe za saksofon. 19.00: Zdravniški vedež. 19.15: Operne arije in dueti [illegible] 19.45: Poročila. 20.00: Glasba [illegible] medigra. 20.10: Otroške pesmi [illegible] ciklusa «Pomlad». 20.30: Okno v svet. 20.45: Pozabljene melodije. 21.00: Radijska kronika. 21.15: [illegible] maninov: «Otok smrti». 21.37: [illegible] ka glasba. 22.15: Nekaj ritmov [illegible] 23.15: Poročila. 23.30: Kaj vam [illegible] di jutrišnji spored? 23.35: Polnočna glasba.

Pod svobodnim soncem

SPISAL: [signature]

ILUSTRIRA M. BAMBIČ

63

Tedaj prekine grozoto sikajoči glas Teodore. Niti za trenutek ni izgubila zavesti — ona, ki je v ljubavnih spletkah tvegala že često krono in življenje. Blisk je razsvetlil zopet pokrajino. Teodora je dvignila roko in kot despojna velela sikajoče:

«Proskinesis! Na kolena!»

In junakovo koleno se je upognilo kakor stroj pred to silo očaranja.

«Naj ti bo nocojšnja noč dokaz, kako despojna ceni Ireno. Sveta je ona in resnično sem se prepričala, da se trudi za tvojo svetost, ker ti hoče govoriti o resnici. Spoštuj jo, rob njenega krila poljubljaj — nisi še vreden njenih oči. Da jih boš pa vreden, te sedaj ob žaru bliskov imenuje despojna za magistra peditum (*) v palatinski vojski. Še ta mesec dobiš carski reskript! Ljubita se, pokrsti se, Kristus z vama! O tem pa molči, sicer je po tebi, kakor resnično stoji tukaj despojna zemlje in morja!»

Izginila je ob blisku, kakor bi jo demon dvignil v noč. Vesla so udarila. Po nebu so švigale strele. Iztok je stal kakor pribit na mestu. V čolnu je Teodora stiskala pesti pod črno stolo in se zaklinjala na ves pekel, da njega uniči, njo pa s silo pahne v blato. «Ha, magister peditum! Magister žive gnilobe boš v moji ječi.»

DVAJSETO POGLAVJE

Ko so drugi dan krog poldne vojaki počivali, je skušal Iztok, sprehajajoč se za cvetočimi divjimi akacijami, razbrati misli in preudariti, kaj se je prav za prav zgodilo ponoči. Neizmerno ga je prevzel skriti obisk Teodore, njena dobrotljivost, da postane magister peditum, vse, vse, noč, bliski, despojna — vse sama čudna povest. Da bi ga Teodora ljubila, despojna barbara — žena Upravde verolomna! In vendar je trdil to Epafrodit in tako so pričale njene oči. Ali njene besede so drugače govorile. Za Ireno da se je bala in sumila, da so Irenini pohodi — pohodi hotnice. In zato je dovolila barbaru, da jo je poljubljal in objemal, zato izvolila temno noč, da bi se preverila, je li rès Ireni za blagovest ali za blazno ljubezen. A kako je zvedela? Kako? Epafrodit tudi ve — res, v Bizancu sliši in prisluškuje vsaka travica, vsak kamenček sredi pota. Če je resnično, kar trdi Epafrodit, je izgubljen on, izgubljena Irena. Sedaj še utegne, k njemu pojde zvečer in mu vse pove. In kaj mu pove Grk? «Beži!» poreče. Beži naj — brez Irene? Ona pa naj bo v krempljih kraguljev? Če jo misli Teodora pogubiti, jo mora on oteti — naj ga velja življenje, ali jo mora vsaj grozno maščevati. Če pa zbeži, ostane Irena sama in ne preboli sramote, s katero jo ogrne ves dvor, ko se zve, da je ljubila njega. Zadrgnila se je tesno krog njega mreža, izhoda ni vedel, obdajal ga je pragozd, nad njim noč, ni znal ne za vzhod ne za zahod. Tako je hodil zamišljen, s povešeno glavo ko so drugi vojaki ležali in dremali po travi v sencah platan. Sonce je prijetno sijalo; ploha, ki se je ulila proti jutru, je shladila in očistila

ozračje, vse je dihalo veselo življenje, cvetni kelihi so se odpirali, divje smokve so cvele, višnje so otresale beli sneg. Mladost v Iztoku je kipela, jasno nebo mu je preganjalo hude misli, dvigali so se mu veseli upi in z njimi vera v Teodorine besede. Bilà je v njegovem srcu neizmerna ljubezen, ki vse upa, vse prenese, ne misli nič hudega. Zahvalil je Svetovita, da ga je čuval doslej in prosil Devano, naj srečno tke nitke njegove ljubezni.

Razmišljajoč je prišel do starega vojaka, hoplita, ki je ležal vznak v travi, s težkim ščitom pod glavo. S široko razprtimi očmi je gledal v drevo nad seboj, prek čela je imel dolg, rdeč obrunek.

«Kaj premišljuješ, Sloven?» ga je nagovoril Iztok.

Vojak se je spodobno dvignil pred stotnikom.

«Kako si prišel v carsko službo? Kje je tvoja domovina, si li rodu Antov ali Slovenov?»

«Rodu slovenskega sem. Boril sem se s Svanuriči ob Aluti in tostran Donave zoper Bizanc. Oj, bili so sokoli mladi Svaruniči, ki so padli. Jaz pa služim Bizancu. O bogovi!»

«Ali te vleče domov?»

«Prijelo me je z neizmerno silo in šel bi, ko bi mogel.»

«Kaj menijo drugi Sloveni v moji stotniji? Mislijo li na domovino?»

«Gospod, ne smem govoriti. Lahko bi bil tožnik, izdajalec!»

(Nadaljevanje sledi.)

(*) General pešcev.

Kopališče Sv. Nikolaj

Odhod parnikov in motorne ladrnice izpred pomola ribarnice veljaven od 29. avgusta do 30. septembra 1949

VOZNI RED OB NEDELJAH:		VOZNI RED OB DELAVNIKIH:	
Iz Trsta:	*Iz Sv. Nikolaja:*	*Iz Trsta:*	*Iz Sv. Nikolaja:*
8.00*	12.45*	10.00*	12.30*
9.30	18.30*	11.00*	17.45*
11.00*	19.00	12.05*	19.00
13.00	[illegible].00	13.45	
14.00*		15.00*	

*Gornji red voženj velja v celoti ob lepem vremenu in po potrebi, medtem ko velja urnik, označen z zvezdico *, ob vsakem vremenu.*

Redna avtobusna proga TRST - Sv. NIKOLAJ TRST
OB NEDELJAH IN DELAVNIKIH:
Iz Trsta: ob 8.30 in 13.30. — Iz Sv. Nikolaja ob 12.10 in 19.30.

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

Vas Boršt prekoračila delovni tekmovalni načrt

Na čast partijskemu kongresu bo nadaljevala s prostovoljnim delom

Kot drugi kraji našega okrožja, se je tudi naša vas udeležila tekmovanja «za obnovo in zadružne domove».

V začetku tekmovanja smo vaščani napravili delovni načrt, ki je bil izveden do višine 118 odst., iz česar je razvidno, da smo ga prekoračili. Skupno smo napravili 5.000 prostovoljnih delovnih ur, od katerih je samo mladina izvedla 1.200 ur, ostalih 3.800 pa člani množičnih organizacij. Poleg tega je dala naša mladina 12 tovarišev v mladinsko delovno brigado za gradnjo ceste Šmarje - Nova vas. Novi udarniki so bili zaposleni pri gradnji sedeža krajevnega LO v Borštu, popravljali so tudi vaške ceste, očitili vodnjake ter posebej obnovili in popravili vodnjak «Doline».

Za izvedbo delovnega načrta so morali vsi člani množičnih organizacij doprinesti svoj prispevek. Nasplošno pa lahko rečemo, da pri organiziranju dela nismo imeli težkoč, ker ima naše ljudstvo dovolj zavesti, da je izvedba v načrtu predvidenih del, tako za posameznega vaščana kot tudi za skupnost, velikega pomena. Gradnje sedeža krajevnega LO se vselej udeležijo prebivalci Glema in ljudstvo v Borštu zna ceniti njihovo požrtvovalnost in pridnost, za katero se jim tudi zahvaljuje. Tudi Laborčani sodelujejo, vendar bi bilo treba tiste, ki izostajajo, opozoriti na točnost.

Pripominjamo, da je zadnjo nedeljo delalo 18 žen pri popravljanju ceste in čiščenju šole. Sklenile so, da se bodo tudi prihodnjo nedeljo udeležile prostovoljnega dela na čast partijskega kongresa. Med ženami so bile tudi starejše tovarišice kot Beržan Rozina in Jurenčič Ana.

Tekmovanja še nismo zaključili in bomo z njim nadaljevali do kongresa KP STO-ja. Zato bomo napeli vse svoje sile, da bomo v predkongresni dobi doprinesli čim več in pokazali vsem nasprotnikom, da stojimo vsi za Partijo, ki je bila od prvega dne narodno-osvobodilne borbe in po osvoboditvi naša voditeljica in zaščitnica.

Po končanih delih bo naša vas spremenila nekdanje lice. Saj je bil še do letos na sredi vasi vodnjak, nevaren za otroke, da ne bi padli vanj in v napoto vsem vaščanom. Najbolj pa je bila prizadeta higiena na vasi. Sedaj je vodnjak zasut in tako bomo imeli primeren trg, ki bo prišel prav za javne prireditve in podobno.

Začasno je naša zadruga napravila barako, kjer zbira sadje za «Fructus» v Kopru. Tako prihrani marsikateremu kmetu nepotrebno pot v Koper.

Obnova gradi pogorelcem lepe nove stavbe, kakršnih preje v naši vasi še ni bilo. Do kongresa KP pa bomo prav gotovo pokrili sedež krajevnega LO, ki bo glede na svojo lepo lego v okras vasi.

J. E.

Babiči

Obiskal nas je potujoči kino

Zadnji torek smo imeli množični sestanek, na katerem nam je tov. iz Kopra pojasnil pomen II. kongresa KP STO-ja. Ljudstvo je tudi pri tej priliki obsodilo razbijaško delo vidalijevcev. Tov. Babič je navedel, kako na primer komunisti v Italiji napačno pišejo o Jugoslaviji, po drugi strani pa se nočejo prepričati na mestu o pravem stanju socializma v Jugoslaviji.

Na sestanku so domačini sprejeli predlog, da bodo takoj izvedli nabiralno akcijo v kritje stroškov za organiziranje partijskega kongresa. Že do sedaj so nabrali v Rojcih 308 din in v Babičih 444 din, skupno 752 din. Prepričani smo, da bo vsakdo od nas daroval primeren prispevek v navedeni namen.

Pred dnevi smo v naši vasi doživeli nekaj, česar ni bilo še nikdar pri nas. Obiskal nas je namreč potujoči kino. Predvajal je grozodejstva Nemcev nad poljskim narodom. Ljudstvo je gledalo z grozo posamezne dogodke iz trpljenja Poljakov in je bilo zopet vse zadovoljno, ko je na platnu videlo kako je junaška poljska žena pritisnila nemškemu okupatorju krepko klofuto.

B. F.

Odlikovani borci iz narodno - osvobodilne vojne

Danes prinašamo VII. seznam tovarišev — borcev NOV, ki so prejeli odlikovanje «Za zasluge za narod» III. reda.

Može I. August, borec, Maljevec I. Ivan, borec, Milec J. Ciril, borec, Markežič M. Ernest, borec, Matjašič F. Franc, borec, Meden J. Jožef, borec, Mardij F. Anton, borec, Mahnič S. Silvester, borec, Maršič A. Silvo, Maučič I. Izidor, borec, Malič A. Drago, borec, Mržek I. Mirko, starejši vodnik, Magajna A. Radoslav, borec, Mugerle S. Franc, Metlikovič A. Stane, borec, Matevžič J. Franc, borec, Makuč J. Danilo, borec, Milkovič A. Marijan, borec, Murovec J. Franc, Maze L. Alojz, borec, Mavče J. Ivan, borec, Novak L. Leopold, borec, Novak I. Anton, borec, Nedizačič L. Ciril, borec, Nabergaj L. Emil, borec, Nikola A. Valnero, borec, Noveli I. Jožef, borec, Nardin S. Lenart, borec, Ogrič F. Filip, borec, Odar J. Janez, borec, Obljubek K. Mirko, vodnik, Odenik A. Ivan, borec, Oblak E. Zvonimir, borec, Oblak F. Miklavž, borec, Pavlica A. Vladimir, starejši vodnik, Pegan F. Vinko, borec, Perosa J. Franc, borec, Pavlin G. Alojz, borec, Petaros J. Jožef, borec, Petar A. Janko, mlajši vodnik, Prinčič J. Nedeljko, borec, Pisot J. Vinko, borec, Pregelj I. Ivan, borec, Perealja I. Ciril, borec, Pouh A. Zdravko, borec, Poljanec A. Stanko, borec, Poljanc F. Franc, borec, Poberaj J. Alojz, borec, Pergab J. Zdravko, borec, Pegan J. Ivan, borec, Pavličič J. Edvard, borec, Pengov A. Marjan, borec, Pertinac M. Miha, borec, Perjavec I. Dino, borec, Pirc F. Ivan, vodnik, Pizzignacco E. Alojz, borec, Priščak J. Renato, desetar, Perajavec K. Milan, borec, Peternelli U. Marcel, borec, Podberščeк F. Leopold, borec, Peterka A. Anton, borec, Primičič A. Albin, mlajši vodnik, Podorek S. Alfonz, Podgornik A. Vekoslav, borec, Poberaj I. Ido, borec, Peršolja J. Danilo, vodnik, Pohor J. Albert, borec, Pinter N. Stanko, borec, Rebec A. Kamil, borec, Rogela R. Valentin, borec, Rovtar M. Franc, Rudež J. Emil, borec, Razpet M. Jakob, Rijavec I. Ivan, borec, Rot A. Viktor, borec, Rot A. Franc, borec, Rigler J. Franc, borec, Race A. Anton, borec, Rutar A. Mirko, borec, Rener F. Jožef, borec.

VINOGRADNIKI!

Pravočasna trgatev osnova boljše kakovosti vina

Letošnja trgatev bo po kakovosti nekoliko slabša od lani. Moramo tem bolj gledati, da dosežemo čim boljšo kakovost. To bomo dosegli s *pravilno, še prav posebno pravočasno trgatvijo.*

Vinogradniki s prezgodnjo trgatvijo delajo največjo napako, ki pride pri vinogradništvu v poštev. Pomisliti je treba, da se vsa dela vršijo med letom, z vezjo ali manjšo zamudo. Trgatev, ki bi pa morala biti čim bolj pozno, ko je grozdje popolnoma zrelo, je pa večno prezgodaj. Razumljivo je, da zaradi tega ne moremo doseči onih dobrih kakovostnih vin, ki bi jih glede na terenske in podnebne prilike prav lahko dosegli in si s tem osvojili dobra vinska tržišča in boljše cene. Mislim, da bo vsak vinogradnik, ki obdeluje vinograd, želi pridelati ne samo čim več, temveč ravno tako čim boljši pridelek.

Naj vam navedem kakšen pridelek bodo imeli tisti vinogradniki, ki so trgatev izvršili že pred nekaj dnevi kot na primer kmetijska obdelovalna zadruga v Ankaranu in njeni sosedi. Ti vinogradniki so opravili trgatev, ko so najboljše vrste vina, na primer malvazija, muškati, barbera in druge imele komaj 17 odst. sladkorja, dočim imajo te vrste vina pri popolni zoritvi do 22 odst. sladkorja. To nam je jasen dokaz kakšna velika razlika je v sladkorju in kakšna razlika bo v kakovosti vina na splošno.

Zadnji čas je, da opustimo to staro in grdo navado, ki nas je velikokrat zapeljala, da smo šli trgat prezgodaj še ni docela zrelo grozdje. Za opravičilo smo zatrjevali, da gre preveč grozdja v izgubo, če zavlečemo trgatev. Po dolgoletnih izkušnjah naprednih vinogradnikov pa je dokazano, da se s kasno trgatvijo pridobi veliko več na sladkorju in s tem na kakovosti, kot pa bi izgubili, če bi trgali nezrelo grozdje.

Vreme je za zoritev zelo ugodno. Zato naj ne bo vinogradnika, ki ne bi pustil grozdja na trti do popolne zoritve, ko dosežejo razne vinske vrste od 18 odst. do 24 odst. sladkorja. Popolna zoritev bo nastopila v začetku oktobra. Zato naj ne bo nikogar, ki bi šel trgat pred 1. oktobrom. Vsak umni vinogradnik naj še skrbi, da ne bi trgal grozdja pred rokom tudi njegov sosed.

Zato vinogradniki še enkrat: pred 1. oktobrom naj nihče ne prične s trgatvijo!

G. T.

Bivši partizani v Koštaboni opravili 576 prostovoljnih delovnih ur

Krajevna organizacija Zveze primorskih partizanov v Koštaboni je imela 17. septembra svoj redni sestanek. Iz poročila sledi, da so njeni člani opravili 576 delovnih ur v trimesečnem tekmovanju «za obnovo in zadružne domove». Vse delo so doprinesli pri gradnji ceste Smarje-Nova vas. To delo predstavlja vrednost v znesku približno 9.849 dinarjev.

Nadalje so v počastitev II. kongresa KP prevzeli novo obvezo, ki znaša 150 delovnih ur. Na predlog so še sklenili, da bodo postavili spomenik na čast padlim borcem. S tem delom bodo pričeli takoj.

Na navedenem sestanku je naša organizacija dobila novega predsednika, tov. Deloste Jožeta. Dosedanji predsednik je namreč prevzel drugo, še važnejšo funkcijo. Prepričani smo, da bo tudi novi predsednik delal z vsemi silami v korist naše organizacije.

Z. G.

880 prostovoljnih delovnih ur v Ospu v čast II. kongresu - V načrtu nadaljnja dela

Tudi člani SIAU v Ospu so na svojem zadnjem sestanku sklenili, da bodo pričeli z udarniškim delom pri graditvi novega mostu čez potok proti Tinjanu, s čiščenjem jarkov in snaženjem vaških ulic, da na ta način čim lepše proslavijo II. kongres KP STO-ja.

Takoj začetka se je teh del udeležilo 68 udarnikov. Sodelovali so tudi strokovnjaki: 4 zidarji, 1 mizar in 1 kovač. Vsa dela sta vodila predsednik krajevnega LO tov. Novak Danilo in njegov namestnik tov. Logar Franc, bivši domači učitelj. Ob določenem času so se zbirali prostovoljci, razdeljeni v posamezne odseke in opravili 880 delovnih ur in pri tem nakopali 40 metrov zemlje, 70 metrov gramoza, katerega je prevažalo 8 voznikov.

Na delu so sodelovali tudi starejši tovariši od 65 do 72 let, kar dokazuje, da se zavedajo važnosti prostovoljnega dela, ki bo dvignilo gospodarstvo vse vasi. To so tovariši: Slavec Jože, Nožar Jože, Greblo Anton, Purger Ivan, Lokotel Angel, Ban Jože in Vodopivec Ivan. Vsi so z največjim veseljem žrtvovali svoj prosti čas v korist skupnosti.

Čeprav je bila tekma težka, je vseeno razglašenih pet tovarišev za udarnike: Grahonja Silvester, Slavec Onezij, Vodopivec Teodor, Klabjan Anton in Vovk Jože mlajši.

Po končanem delu so v dvorani stare šole priredili prostovoljci majhno slavje. Pri tem so naši udarniki s prepevanjem partizanskih pesmi navdušili vse navzoče, ki so se odločili, da bodo ob prvi priliki in to prav kmalu pokazali še večjo vnemo za prostovoljno delo.

V kratkem bodo namreč naši vaščani pričeli z obnovo ljudskega doma, ki bo v okras naši vasi, mladini pa bo nudil torišče za kulturno in politično udejstvovanje. Prav gotovo bodo člani vseh množičnih organizacij izpolnili svojo dolžnost in se pripravili na udarniško delo. Toda s tem naši načrti še niso končani. Pred seboj imamo še zgraditev vodovoda in napeljavo električnega voda. Tako bomo šele zboljšali gospodarsko raven naše vasi in okolice.

L. F.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Z NENAVADNIM NAVDUŠENJEM JE SPREJELO KOPRSKO PREBIVALSTVO MLADINSKO BRIGADO «BRANKO BABIČ», KI SE JE VRNILA S PROSTOVOLJNEGA DELA NA CESTI «BRATSVA IN ENOTNOSTI ZAGREB-BEOGRAD.

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Čudno svarilo

Goriško kominformistično glasilo svari v svoji zadnji številki ljudstvo na podeželju pred nekimi «Titovimi agenti», ki da baje prihajajo iz Trsta in vrše propagando po Goriškem tudi pod krinko gospodarske delavnosti.

Znano nam je, da prihaja Vidali večkrat na Goriško sejat razdor in zdraho med naše ljudstvo, ni nam pa znano, kdo so ti skrivnostni ljudje, oziroma koga misli omenjeni list. Vendar pa se nam zdi, da je avtorje tega čudnega svarila strah ne toliko pred «Titovimi agenti», kakor pa pred dejstvom, da naši ljudje vedno bolj odpirajo oči in spoznavajo vse nesramne laži, s katerimi so hoteli oblatiti svobodno domovino, kjer naši bratje grade socializem in odvrniti od njih goriške Slovence, da bi jih laže potujčili. Ti ljudje se pač ne morejo ločiti od svojih šovinističnih predsodkov, čeprav se tako radi trkajo na prsa in sklicujejo na neki dozdevni internacionalizem.

Iz Rezije

Po smrti se je vrnil domov

Pretekli teden je preminul v Celovcu zavedni Rezijan Anton Zuzi iz Njive v Reziji, v starosti 80 let. Že v rani mladosti je zapustil rojstni kraj in šel k očetu na Koroško, ki je odprl pozneje precej veliko trgovino s sadjem in zelenjavo. Nad 70 let je živel skromno s svojo družino na Koroškem in ostal vsa leta svojega življenja močno navezan na domačo grudo. Kljub večkratnemu vsiljevanju, da bi postal avstrijski državljan, je ostal do konca dni zvest le svojemu narodu in domači zemlji. Njegova poslednja želja je bila, da bi bil pokopan v domačem kraju, ki ga je vse življenje ljubil, dasiravno je živel v tujini; zato so pripeljali njegovo truplo iz Celovca v Njivo v Reziji, kjer se je potem vršil pogreb na farno pokopališče.

Balincarske tekme

Z dovoljenjem UFIB bo **mednarodno balincarsko društvo organiziralo v nedeljo 25. t.m. v Sovodnjah veliko balincarsko manifestacijo.**

Za tekme, ki se bodo istočasno vršile na osmih igriščih, so pripravljene sledeče nagrade:

Pokal «Progresso», ki ga je podarila Zveza kulturnih in športnih društev, se bo dodelil najboljše klasificirani ekipi izmed osmih finalistov.

I. nagrada: 16.000 lir in dve kolajni. II. nagrada: 10.000 lir in dve kolajni. III. nagrada: 6.000 lir in dve kolajni. IV. nagrada: 4.000 lir in dve kolajni. V.-VIII. nagrada: 8.000 lir in sicer po 2.000 vsakemu paru. — Skupno 44.000 lir.

Tekme se bodo pričele ob 13. uri z največjo zamudo 30 minut za igralce iz krajev oddaljenih več kot 10 km.

Vpisnina za vsako dvojico znaša 500 lir in še 300 lir za vsako društvo posebej, in se lahko vplača na sedežu Mednarodnega balincarskega društva v ul. XX. septembra 54, ali pa na Delavski zbornici v ul. XXIV. maja 1.

Prosta cona in njen namen

Namesto javne razprave je Trgovska zbornica izdala nekakšno spomenico o prosti coni in njenih problemih

Že prejšnji mesec smo pisali, da so bila stavljena Trgovski zbornici v Gorici razna vprašanja glede ureditve proste cone. Namesto javne razprave, na kateri naj bi odbor Trgovske zbornice razpravljal o teh vprašanjih in katero so že pred meseci obljubili, so smatrali za bolj umestno, da odgovorijo v posebni spomenici na stavljena vprašanja. Čeprav je, kakor običajno, poslala zbornica to spomenico v objavo samo italijanskim časopisom in še vedno sistematično ignorira slovenski tisk v Gorici, vendar v naslednjem objavljamo njeno vsebino, kjer pravi med drugim:

Prosta cona je bila ustanovljena v Gorici z zakonom od 1. decembra 1948 in se nanjo nanašajo zlasti členi 11 in 12 omenjene uredbe. Ta zakon je popolnoma različen od vseh prejšnjih ukrepov italijanske carinarne in se znatno razlikuje od klasičnih oblik proste cone kakršne so obstajale svojčas na Reki in v Zadru. Ta ukrep ima namen predvsem olajšati ustanovitev novih industrij, katere naj bi zaposlile del brezposelnih delavcev. Ta cona je bolj podobna nekakšni industrijski coni (desetletna oprostitev dohodninskega davka in oprostitev plačevanja carine za uvoz strojev iz inozemstva). K temu so dodali še carinske olajšave za surovine in kontingentirane izdelke, ki so določeni v ustanovnem odloku. Ta nova uredba, ki je nekaj novega na tem področju, potrebuje propagande v zainteresiranih trgovskih krogih, kateri se morajo seznaniti z njenimi koristmi in postane aktivna z iniciativo posameznikov, ki pridejo po preučevanju in računih do zaključka, da se jim splača razviti svojo industrijsko delavnost v Gorici.

Po nekaj mesecih odkar je stopila v veljavo, in posebno če upoštevamo pravila za praktično izvedbo na industrijskem področju, ki jih je izdalo ministrstvo komaj meseca julija letos, so dosedanji uspehi zadovoljivi. Med te uspehe lahko prištejemo povečanje predilnice v Podgori, ki je uvozila brez carine 55 strojev za mikanje volne in bo na ta način lahko zaposlila nadaljnjih 150 do 200 delavcev. Poleg tega se je ustanovilo šest slaščičarskih podjetij, 11 destilerij za likerje in dve tovarni dišav. Navedena podjetja bodo skoraj vsa začela poslovati še v tem mesecu. Medtem pa je že nekaj delavcev zaposlenih pri gradnji in ureditvi potrebnih prostorov.

V zadnjem času so prišla na Trgovsko zbornico vprašanja tudi glede industrijskih naprav drugačne vrste in ki bi se lahko ugodno razvile na tem področju ter zaposlile neko število delavcev.

Pomen trgovine z LR Slovenijo

V svojem nadaljnjem poročilu omenja Trgovska zbornica tudi trgovski sporazum z LR Slovenijo, ki je prišel do srečnega zaključka po dolgih in ne baš lahkih pogajanjih. Ta sporazum ne predvideva samo izmenjave raznih vrst blaga, ampak tudi popravila v goriških delavnicah jugoslovanskih strojev in avtomobilov. Za ta dela je določenih v sporazumu letno 50 milijonov lir za plače in 20 milijonov za nadomestne dele. Za izvedbo te določbe, o kateri se lahko reče, da je definitivna, predvidevajo zaposlitev najmanj 100 delavcev. V tem sporazumu se govori tudi o izvozu tekstilnega blaga, kar bo pripomoglo, da se bo lahko nadaljevalo z rednim delom v podgorski predilnici. Trgovska zbornica se na vse načine trudi, da bi pospešila izvedbo tega dogovora, kar se bo sedaj, ko je bila podpisana splošna trgovska pogodba z Jugoslavijo, gotovo prav kmalu zgodilo.

Kar se tiče ustanovitve posebne tobačne tovarne v Gorici je Trgovska zbornica že večkrat intervenirala pri odločujočih organih, da bi zadovoljivo rešili tudi to vprašanje.

O kontingentih in bencinu

Ker cene na mednarodnem trgu stalno nihajo in povzroča to nihanje v nekaterih primerih, da se bolj splača nakup domačih izdelkov in ker poleg tega trgovanje na mednarodnem trgu zahteva poseben in kompliciran ustroj, ki je zvezan z velikim rizikom zaradi potrebnega kapitala in ker se goriški trgovski krogi še niso dovolj organizirali v teh mesecih, je logično, da se trenutno rajši poslužujejo proizvodov notranjega trga. Poleg tega je treba imeti za uvoz proizvodov iz inozemstva v večini primerov posebna ministrska dovoljenja, ki jih le izjemoma izdajajo novim uvoznikom.

Glede razdeljevanja bencina je še vedno v veljavi državni pravilnik. Čeprav krajevni lastniki avtomobilov črpajo koristi iz uvedbe proste cone, so deležni še večjih koristi lastniki kamionov za prevoz blaga, zlasti potujoči prodajalci in avtoprevozna podjetja, ki se je s tem ukrepom opomogla iz težavnega položaja, v katerega so zašla po določitvi nove meje. Pri tem je treba upoštevati zemljepisni položaj Gorice, kjer so prevozniki prisiljeni, da se vračajo s praznimi vozili.

Ko se bodo začeli dejansko izvajati sporazumi z Jugoslavijo in se bo prevažalo blago v Slovenijo in iz nje, bo to dejstvo prav gotovo pripomoglo za še večjo aktivnost teh podjetij, ki poleg gospodarjev zaposlujejo še neko število drugih nameščencev, ki bi jih morali v primeru pomanjkanja dela odpustiti. Izdajanje goriva stalnim motorjem dovoljuje tudi našim industrijam, da vsaj delno znižajo svoje proizvodne stroške in tako lahko vzdržijo močno konkurenco podjetij iz drugih pokrajin, ne da bi bilo treba znižati proizvodnjo.

Prav tako se ni opustila nobena akcija za turistični promet v okviru dodelitve goriva proste cone.

Zaposlitev brezposelnih

O sedanjem položaju delovne sile je goriški urad za delo že podal točen odgovor. Trgovska zbornica omenja k temu, da bodo lahko že meseca oktobra zaposlili znatno število delavcev v podjetjih, ki so nastala v prosti coni, ker bo večina njih začela delovati meseca oktobra. Seveda je treba upoštevati, da bodo sprejemali delovno silo postopoma, ko bodo posamezni oddelki začeli delovati. Pri tem je treba upoštevati tudi, da razpoložljiva delovna sila ni strokovno usposobljena in da bodo morali delavci nekaj časa prakticirati.

Ovire za razvoj in cene

Glede ovir, ki se stavijo na pot razvoju proste cone, omenja spomenica Trgovske zbornice razne intervencije zainteresiranih krogov sosednih pokrajin in pa nekatere članke, ki so bili objavljeni v krajevnem in drugem časopisju in ki nosijo podpis P. M. Vse to je otežkočilo krajevnim oblastem premaganje tistih težav in odporov, na katere so naleteli pri osrednji upravi. Poleg tega so bili omenjeni članki pesimistično nastrojeni in često niso odgovarjali dejstvom.

Trgovska zbornica končno priznava, da v resnici na raznih sektorjih niso v skladu cene na debelo z onimi na drobno. Ta pojav ni samo krajevnega značaja in ga proučujejo tudi na merodajnih ministrstvih. Omenjeni nedostatki bi se lahko vsaj delno odpravili s posredovanjem Zveze trgovcev in z ponovno uvedbo konkurence med posameznimi podjetniki. Priznati pa je treba, da so se režijski stroški trgovskih podjetij v zadnjem času povišali zaradi povišanja najemnin in nekaterih javnih služnosti ter zaradi povišanja davčnih pristojbin. Pri ureditvi tega vprašanja bi lahko pomagali potrošniki sami s tem, da se obrnejo k tistim trgovcem, ki je nudijo blago pod ugodnejšimi pogoji.

Sindikalna konferenca v Ljudskem domu

Neuspela polemika svobodnih sindikatov s predstavnikom enotne krščanske sindikalne struje

V soboto zvečer je imel Federico Rossi, predstavnik enotne krščanske sindikalne struje, napovedano konferenco v dvorani Ljudskega doma. Kakor smo že povedali, ko smo ga predstavili maloštevilnim prisotnim delavcem, še vedno prevladuje med delavci in goriškimi meščani agnosticizem, ki ne samo, da jim ne koristi, ampak je celo v njihovo socialno in kulturno škodo.

Morda se bo zdelo, da smo napravili te opazke iz strankarskih vzrokov, ker smo pri tem zainteresirani. V resnici pa ni tako. V naši državi se gibljejo in delujejo zaradi velikih in težkih problemov, obnove, ki so ostali še nerešeni, razne politične in sindikalne struje, ki bi hotele dati pri reševanju teh problemov svoj značaj in svoj prispevek. Poznati te razne vidike je važno za vse, posebno če pomislimo, da v človeški zgodovini agnostiki niso imeli nikoli posebne važnosti, ampak so morali vedno sprejeti težo sklepov drugih ljudi.

Ko smo tako povedali svoje mnenje, ki si ga lahko tolmači vsak po svoje, naj se povrnemo h konferenci. Rossi je precej jasno obrazložil svoje stališče in dokazal, kako se je pred razpotjem sindikalnega sodelovanja ali razredne borbe večina krščanskih delavcev, ki so ostali razočarani v zadnjem času po zgodovinskih in političnih izkušnjah s strani demokrščanske stranke, ki je postala končnoveljavno fevd privilegiranih razredov, odločilo za tako rešitev, s katero se ne bodo odpovedali pravim naukom krščanstva in bodo obenem ohranili svobodo razvoja in svoje sindikalne politike v okviru CGIL.

Te svoje navedbe je Rossi primerjal z nekaterimi epizodami političnega in sindikalnega značaja in pokazal na prave vzroke sindikalnega razkola.

Dr. Cian, obkrožen od skupinice svojih, je hotel ugovarjati sindikalnim argumentom Rossija najprej s tem, da je potožil, ker ga vidi še v skupnosti s CGIL, namesto da bi šel po poti razkola. Potem je povedal, da mu je pisal takoj po njegovem prihodu v Gorico in ga opomnil v pismu, da naj se zaveda v katero mesto je prišel govorit, da naj obišče mejo itd. Nazadnje je začel trobentati še o štiridesetih dneh. Kakor vidimo torej sami argumenti, ki... naj bi bili v popolnem skladu z argumenti, o katerih je govoril krščanski govornik. Tako je najvišji predstavnik pokrajinskega sindikalnega razkola pokazal kaj malo polemične spretnosti in dal prav nam, ki govorimo o globoko političnem in kapitalističnem vzroku razkola. Na koncu je prišlo do malo neizogibnega nereda, ki je jasno pokazal na spravljivi duh in krščansko ljubezen, ki preveva «svobodne». Te njihove lastnosti bi se lahko povedale s tremi besedami: Spekulacija, zlobnost in sovraštvo. Pri tej priliki je dr. Cian lahko dal primer svojega komedijantstva, ki je bil zelo zabaven. Kljub temu pa ostaja še vedno odprto vprašanje skladnosti, o katerem bomo lahko spregovorili prihodnjič.

V NEDELJO SE BODO ZBRALI GORIŠKI IN BENEŠKI SLOVENCI NA SVOJEM LJUDSKEM PROSVETNEM TABORU V SOVODNJAH, KJER BODO NASTOPILI ZDRUŽENI PEVSKI ZBORI Z GORIŠKEGA IN NAŠA ŠPORTNA MLADINA. NAJ NIHČE NE MANJKA! OD 13. URE DALJE BO VOZIL NA TA DAN VSAKO URO S TRAVNIKA AVTOBUS V SOVODNJE.

MED SPANJEM JE UTONIL

V nedeljo dopoldne se je 58-letni Ambrožič Jožef iz Selc pri Ronkah, sprehajal v bližini Ravnega polja vzdolž kanala Dottori. Bil je precej vinjen in pijača ga je tako premagala, da ni mogel več dalje. Zato se je kar na bregu zleknil v travo, da bi se prespal in si nabral novih moči. Med spanjem pa se je preobrnil in padel v vodo. Nekateri ljudje, ki so bili v bližini, so mu takoj priskočili na pomoč in ga potegnili iz vode, vendar so prišli prepozno, ker je Ambrožič med tem že utonil. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Petovlje ter so ga nato po sodnem pregledu pokopali.

GRANATA NA MEJI

Orožniki iz Jenkovega so našli v ponedeljek na levem bregu Idrijce izstrelek kalibra 81 mm, ki je bil še v dobrem stanju. Nevarno igračo sta potem odstranila dva pobiralca min videmske sekcije.

KINO

VERDI. 17: «Frankenstein proti volkodlaku», R. Chaney.
VITTORIA. 17: «Luč, ki ugaša», R. Colman.
CENTRALE. 17: «Sem Julija Ross», N. Fach.
MODERNO. 17: «Roman življenja», S. Tracy.
EDEN. 17: «Močvirje smrti».

Izlet v Savinjske Alpe

Po zaključku šolskega leta in po končani plovbi po Jadranskem morju so odšli dijaki Pomorskega tehnikuma iz Pirana na počitnice. Razkropili so se po vseh krajih Slovenije, da si med poletjem naberejo novih sil za bodoče šolsko leto. V prosti naravi se bo njihov duh popolnoma odpočil in okrepil, tako da bodo v prihodnje sposobni izpolnjevati naloge, ki se bodo stavile pred njih.

Toda kljub temu, da dijaki niso več v skupnem kolektivu, jih vez prijateljstva še vedno druži v neko celoto. Z dopisovanjem, z obiski in z izleti se take vezi še bolj poglabljajo in utrjujejo. Večina izmed njih pa se tudi udejstvuje pri raznih udarniških delih, pa naj bo to v vasi ali mestu. Za prvič vam bom opisal izlet v Savinjske Alpe, ki ga je napravila skupina dijakov konec avgusta.

Skozi jutranjo meglo v Ljubljanski kotlini je začela prodirati dnevna luč, ko smo bili že vsi na kolodvoru. Ker smo se že prejšnji dan zbrali vsi v Ljubljani, smo se lahko že s prvim jutranjim vlakom odpeljali proti Kamniku. Vstopili smo v vlak, ki nas je kmalu nato odpeljal iz Ljubljane. Enakomeren ropot koles se je mešal med vesel pogovor in smeh. V kratkem času smo dospeli v Kamnik, od koder smo nadaljevali pot peš. Kristalnočista rosa po travi je blestela v jutranjem soncu, hlad se je vedno bolj umikal sončni toploti. To smo občutili tudi mi in seveda kaj kmalu slekli tople suknjiče.

Pri Stahovici se je začela naša pot navkreber. Šli smo po poti, ki gre k Sv. Primožu in nato naprje proti Veliki planini. Ker smo imeli za ta dan namen doseči le Veliko planino, se nismo nič trudili, da bi prišli čim preje gor, temveč smo od časa do časa uživali ob razgledu, ki se nam je odpiral proti jugu in zapadu. Čim više smo se povzpeli, tem lepši in večji razgled se nam je nudil. Pod nami se je v precejšnji bližini kopal v dopoldanskem soncu Kamnik s svojo okolico, v daljavi pa so se celo videli obrisi Ljubljane.

Korak za korakom smo se dvigali po strmini. Bili smo že precej nad cerkvico Sv. Primoža. Malo pod Pasjimi pečinami smo zagledali preko roba, na katerega smo se vzpenjali, Grintavec in za njim Kočno, levo od njiju ves Kalški greben in na koncu Krvavec. Toda celoten pogled na vse vrhove se nam je odprl šele na vrhu grebena tik pred Pasjimi pečinami. Vsi vrhovi so bili popolnoma čisti, brez vsake meglice. Po prijetnem počitku smo nato zopet vzeli pot pod noge ter kmalu dospeli do Male planine (1475 m), kjer smo se ustavili v planinski koči. Tam je bilo že več turistov, ki so prišli prav tako, kot mi, uživat krasote naših planin. Po malem okrepčilu smo nadaljevali pot na Veliko planino (1558 m).

Velika in Mala planina sta prav za prav ena sama planina, t. j. velik planinski pašnik ki se vleče vzdolž grebena, ki je na severovzhodno stran položen, na nasprotni strani pa strm skalnat. Najvišji vrh tega grebena so Njivice (1660). Pred drugo svetovno vojno je bilo na Mali planini nad 30 pastirskih koč, na Veliki planini pa nad 50. Med vojno pa so Nemci vse koče požgali. Po osvoboditvi so pastirji takoj začeli obnavljati planinske koče in sedaj jih je že skoro isto število kot pred vojno. V teh kočah prebivajo pastirji-planšarji, ki pasejo živino čez poletje.

Prijazen kraj privablja mnogo turistov tako poleti kot pozimi. Kajti v zimskem času so tu idealni tereni za smučanje. Ker je obisk na tej planini tako velik, je v načrtu gradnja velikega planinskega hotela, ki se bo lahko kosall celo z onim na Komni.

Torej sem smo dospeli po večurni hoji, sicer nekoliko utrujeni, toda v dobrem razpoloženju. Popoldne pa smo odšli v skalnat breg pod Njivicami, da bi dobili kako lepo očnico (planiko).

Drugi dan smo šli že pred peto uro naprej. Z Velike planine smo se spustili na Gojško planino, in nato še niže, na Konjščico. Od tu naprej pa smo se morali zopet vzpenjati po pobočju Rzenika. Med drevjem smo tu in tam zagledali megleno morje, ki se je razlivalo po vseh dolinah pod nami. Vrhovi hribov so se dvigali iz megle nalik otokom. Toda vedno toplejše sonce je raztapljalo meglo in namesto nje se je ustvarila soparica, ki nam je zakrivala vse bolj oddaljene kraje. Pot nas je vodila pod vrhom Rzenika in kmalu nato smo dospeli do Konja (1803 m). To je ozek in na obe strani zelo strm in skalnat greben, ki veže masiv Rzenika s Podi pod Dedcem. Tu smo naleteli na prve kline in žično vrv. Po vpisu v spominsko knjigo smo malo pogledali za očnicami, nato pa nadaljevali pot. Čez Presedljaj, ki je najnižji predel Konja, smo prišli na zadnji del poti do Korošice. Ta pot je bila dokaj lahka in zato smo kaj kmalu prišli tja. Okrog nas in nad nami pa so se pričele poditi megle, ki so obljubljale dež. In res, komaj smo bili v koči, že se je vlila ploha s točo. Prijetno je gledati planinsko ploho, če je človek lepo na varnem pod streho in je suh. Vse drugače pa so se počutili oni, ki jih je nevihta dohitela na njihovi poti in se niso imeli kam skriti pred njo. In teh je bilo ta dan precej. Nekateri so prišli še pred neurjem v kočo, drugi pa šele pozneje.

Na srečo se je kmalu zjasnilo in posijalo je toplo sonce. Mokre skale so blestele v soncu, trava se je zaiskrila. Hudournik z Ojstrice, ki se je z vso silo zaletaval v skale, je že začel izgubljati svojo moč. Vse manjši in tanjši je bil curek vode, ki je preskakoval skale in se potem izgubljal v pesku na ravnici pred kočo. Ozračje je bilo čisto prerojeno. Prejšnja soparica je izginila z nevihto vred in med meglami so se pokazali očiščeni vrhovi.

Odločili smo se, da gremo na vrh Ojstrice (2349 m). Ker smo bili brez vsake prtljage, smo se počutili veliko bolj lahkotni. Tokrat smo hoteli preizkusiti naše plezalne sposobnosti in zato smo si izbrali pot po žlebu hudournika nekako do prve tretjine vzpona, nato pa po grebenu do vrha. Plezanje je bilo zelo lahko, saj so bile skale mokre in okovani čevlji so se odlično oprijemali skal. Nekoliko težji je bil pristop na greben, vendar je bil tudi ta premagan. Po grebenu pa smo bili že v pol ure na vrhu.

Megle se še niso popolnoma razpodile, zato tudi nismo imeli velikega razgleda. Sosednja Planjava je bila vsa ovita v meglo, pa tudi drugod je bilo vse zavito v meglo. Kot nalašč pa so se že med potom navzdol razpodile vse megle in v prvem mraku, ki je začel padati, je bilo nebo že popolnoma čisto. Kmalu za nami so prišle z vrha tri Hrvatice, ki jih je ploha ujela na nasprotni strani Ojstrice, ko so se vzpenjale po strmi Tominškovi poti. Topel čaj pa je tudi nje spravil v dobro voljo in večer je v koči potekel veselo in v prijetnih razgovorih.

Drugi dan je sonce na popolnoma čistem nebu že dolgo časa oznanjalo novi dan, ko smo dobro spočiti prišli iz koče. Hitro smo vse pripravili in se podali na pot proti Kamniškemu sedlu. Najprej smo jo ubrali na Škarje (ki so med Ojstrico in Planjavo), od kjer smo imeli lep razgled na Logarsko dolino, nato pa na Planjavo. Tu smo se zopet seznanili s plezalno tehniko, kajti na vrh smo plezali po vzhodnem grebenu.

Na vrhu smo se pripravili k temeljitemu počitku, ki nam je ob prelepem razgledu kar dobro del. Proti jugu se nam je odpirala vsa Ljubljanska kotlina, bolj na desni spodnja Gorenjska, a bolj proti jugu pa smo videli dolenjske vrhove, med katerimi se je ponosno dvigal najvišji — Krim. Z Notranjskega pa se je videl celo Snežnik. Na vzhodni strani so se od Savske doline vrstili proti severu štajerski hribi prav do Koroške. Poleg tega pa je bila tudi vsa najbližja okolica, t. j. vsi vrhovi Savinjskih Alp, brez oblakov, in daleč na severu so se opazile pod verigo oblakov Visoke Ture. Tako nam je bil obilo poplačan trud, ki smo ga imeli pri vzponu na vrh Planjave (2399 m).

Spočiti in veseli smo nato nadaljevali pot proti Kamniškemu sedlu. Pot je bila zanimiva, posebno v zapadnih stenah Planjave, kjer je na več krajih zavarovana z žično vrvjo in klini. Že ob enih popoldne smo prišli do koče na Kamniškem sedlu (1884 m). Ker smo imeli za ta dan v načrtu samo še vzpon na Brano, smo si lahko privoščili malo več počitka, oziroma lahko smo si vzeli malo več časa za razgledovanje.

V nedeljo 25. t. m. pričetek nogometnih tekem za prvenstvo STO

Prijavljenih je 14 moštev, med njimi eno iz Gorice in eno iz Nove Gorice

Priprave za nogometno tekmovanje za prvenstvo STO so končane. Prijavljenih je sedaj 14 moštev, ki so pripravljeni boriti se za častni naslov. Polni volje in elana stopajo v borbo, katero bomo skrbno spremljali od nedelje do nedelje.

Prijavljena društva so: Sv. Jakob, Ponzianina, Montebello, Sv. Ivan in Opčine iz cone A, Izola, Umag, Aurora, Piran, Meduza, Brtonigla in Novi grad iz cone B, Gorica iz Italije in Nova Gorica iz Jugoslavije. Kdo so favoriti je kar težko predvidevati, vendar bi dali nekaj prednosti Aurori in Izoli. Seveda so možna presenečenja, kot je bilo to pri letošnjih poletnih tekmah pri Sv. Nikolaju za pokal lista «Trieste Sport». Čudno se nam zdi, da ne igra Skedenj, ki je bil vedno tako močno društvo in prav tako Sv. Ana. Pozdravljamo pa novo društvo Ponzianina iz Sv. Jakoba in Opčine.

Tekme bodo zaenkrat v coni B. Po tretji nedelji pa bodo tekme tudi v Trstu in sicer na stadionu 1. maja pri Sv. Ivanu. To igrišče je komaj na novo preurejeno in bi bilo škoda, ko bi novo travo nogometaši pomendrali. V kratkem pa bo tudi pripravljeno igrišče na Opčinah.

Program za nadeljo 25. t. m. je torej naslednji:

Sv. Jakob - Izola; Montebello - Umag; Aurora - Ponzianina in Piran - Meduza. To bodo prve štiri tekme in prvi štirje rezultati.

Lahkoatletski dvoboj Jugoslavija - Svica v Zagrebu

Na tem tekmovanju je zmagala Jugoslavija v razmerju 197:110 in je postavila šest novih rekordov, Švicarji pa štiri.

V Zagrebu je bil v soboto in nedeljo lahkoatletski dvoboj moških in ženskih med reprezentanco Jugoslavije in Švice. Že po prvem dnevu dvoboja je vodila Jugoslavija in sicer moški 67:41, ženske 31:12. Radosavljeviševa je vrgla kroglo 13.27 m, Alma Butja je pretekla 100 m v 12.5 sekundah, Koledinova je skočila v daljino 5.67, Mihalič je pretekel 10.000 m v 31:17,4 minutah, moška štafeta 4x100 m je izboljšala rekord na 41.7 sekund, Sabolovič je izenačil stari rekord v teku na 400 m v 48.5 sekund.

V drugem dnevu tekmovanja je bila najzanimivejša točka tek na 800 m, kjer je zmagal Ceraj v 1:53,9, v metu kladiva je Gubijan postavil nov rekord 56.83 m, kopje je Radosavljevičeva vrgla 38.57 m (nov rekord), Schwenkova je na 200 m prišla tretja in postavila nov švicarski rekord. Segedin je v teku na 5.000 m v času 14:42,0 postavil nov rekord. Švicar Scheurer je v skoku s palico 4.23 m postavil nov rekord itd.

«Jugoslavija je» po izjavah predsednika švicarske atletske zveze «med najboljšimi na svetu, saj sestavljajo njihovo reprezentanco odlični ter tehnično dovršeni atleti svetovne vrednosti».

Nogometno moštvo „Hajduk" je zaključilo svojo turnejo po Avstraliji

Svojo zadnjo, to je 17. tekmo na turneji po Avstraliji je nogometno moštvo «Hajduk» iz Splita zaključilo tudi v svoj prid. Državno reprezentanco Avstralije je v svojem sedmem srečanju premagalo z 1:0. Po uspelih dvomesečnih tekmovanjih v Avstraliji se nogometaši zopet vračajo domov.

Obvestilo telovadcem in telovadkam!

Obveščamo vse telovadce in telovadke, da so na stadionu I. maj pri Sv. Ivanu redne telovadne vaje. Vaditelj je vsak dan od 16 do 18 in od 20 do 21.30 na razpolago telovadcem.

Vabimo vse telovadce in telovadke, da se redno udeležujejo teh telovadnih vaj!

—O—

V nedeljo 25. t.m. odpotujejo telovadci in telovadke na izlet v Sovodnje pri Gorici, kjer bo telovadni nastop. Prijavite se takoj vaditelju na stadionu v omenjenih urah.

Mednarodni šahovski turnir v Benetkah

Od 28. septembra do 16. oktobra bo v Benetkah večji mednarodni turnir, na katerem bo poleg 5 italijanskih mojstrov, med njimi prvak Jugoslavije Svetozar Gligorič.

Na listi udeležencev so poleg Gligoriča še Szabo in Barcza (Madžarska), Foltys in Kottnauer (CSR), dr. Tartakower in Rossolimo (Francija), Prins (Holandska), Golombek (Anglija), Fletzer, dr. Paoli, dr. Stalda, Canal in Sabados (Italija), Mueller (Avstrija) in švedski mojster.

Coppi šele na 11. mestu

Mednarodna kolesarska dirka v Parizu

Izid mednarodne kolesarske dirke v Parizu v Parc des Princes je vzbudil veliko iznenadenje. Dirka se je vršila v nedeljo 18. t. m. in sicer na odmerjen čas (kronometer). Udeležil se je je tudi znani italijanski dirkač Fausto Coppi, ki je bil favorit za prvo mesto, a je vse razočaral. Približno cel ducat dirkačev je prišlo pred njim in kot prvi Francoz Charles Coste, ki je napravil 151 km v 3.41'32" s povprečno hitrostjo 38.267 km na uro. Iznenadila pa je tudi razmeroma majhna povprečna hitrost vozačev. Zmagovalec Coste je do sedaj še malo znan in tudi njegov čas glede na krasno cesto ni nič posebnega.

Kolesarji so prišli v naslednjem vrstnem redu: 1) Coste, 2) Van Fest (Holandija), 3) Blomme (Belgija), sledi šest Francozov, 10) Valschet (Belgija), 11) Coppi (Italija) itd.

Dva prizora z nedeljskega udarniškega dela na stadionu „PRVI MAJ"

Lahkoatletske tekme v Nabrežini

Tržaški lahkoatleti se vestno pripravljajo na dvoboj Železničar (Ljubljana) - Trst

V nedeljo je bilo v Nabrežini lahkoatletsko tekmovanje med športniki iz Trsta, Pirana, Kopra in Nabrežine. To tekmovanje je bilo nekakšna priprava za dvoboj med Železničarjem iz Ljubljane in športniki STO-ja, ki bo v nedeljo 25. t.m. v Kopru. Tekmovali so moški in ženske v raznih disciplinah in so bili rezultati naslednji:

V hitri hoji na 6 km *je zmagal Govorčin (Trst) v 25'4"8, 2) Sabadin (Istra), 3) Bandel (Trst);* met uteži *1) Metlika (Istra) 11.84 m, 2) Bortolotti (Nabrežina), 3) Vallon (Trst);* tek na 100 m *1) Blokar (Trst) 11'9, 2) Venier (Istra), 3) Sedmak (Nabrežina);* tek na 800 m *1) Abram (Nabrežina) 2'8"4, 2) Zomaro (Istra), 3) Pasandella (Trst);* met kopja *1) Zuliani (Nabrežina) 45.32 m, 2) Mora (Nabrežina), 3) Logar (Nabrežina);* skok v daljino *1) Lesica (Nabrežina) 5.84 m, 2) Blokar (Trst), 3) Sedmak (Nabrežina);* tek na 5.000 m *1) Abram (Nabrežina), 2) in 3) Košuta in Fuks oba Nabrežina;* skok v višino *1) Cimador (Nabrežina) 1.50 m, 2) Lesica, 3) Zomaro (Istra);* met diska *1) Cenda (Istra) 29.62 m, 2) Bortolotti (Nabrežina), 3) Zuliani.*

To je samo nekaj rezultatov, ki pa dovolj zgovorno prikazujejo, da je bilo tekmovanje živahno in da športniki vidno napredujejo. Na dvoboju z Ljubljano jim želimo v nedeljo obilo uspeha.

Moška reprezentanca SZ si je osvojila svetovno prvenstvo v odbojki

Na tekmah v Pragi si je moška reprezentanca SZ v odbojki pridobila svetovno prvenstvo, dočim si je ženska reprezentanca SZ osvojila evropsko prvenstvo.

Podoba internacionalizma kominformovcev

V Pragi je te dni zasedal mednarodni kongres za odbojko. Češkoslovaška pristojna oblastva niso hotela dati jugoslovanskemu delegatu potnega dovoljenja ter je jugoslovanska delegacija za odbojko brzojavno pooblastila tajnika veleposlaništva FLRJ v Pragi Dragotina Todoriča, naj jo zastopa na kongresu.

Pred pričetkom kongresa je komisija za polnomočje začela reševati vprašanje polnomočja jugoslovanskega delegata. Čeprav je kongres pravočasno dobil izvirno brzojavko, s katero je določen jugoslovanski delegat, je komisija prenesla to vprašanje na plenarno zasedanje. Sovjetski delegat je zahteval, da se polnomočje jugoslovanskega delegata ne sprejme, čeprav so sovjetskega delegata opozorili, da je dan poprej dobil brazilski delegat polnomočje. Nato je jugoslovanski delegat Todorič obrazložil celotno razlikovalno ravnanje z Jugoslavijo in med drugim dejal:

«Jugoslovanska delegacija meni da je ravnanje češkoslovaških oblasti, proti kateremu najodločneje protestira, resna nevarnost za mednarodno športno sodelovanje v prihodnosti ter škoduje mednarodni federaciji za odbojko. Poleg tega je to razlikovalno ravnanje z jugoslovanskimi narodi, ki ni bilo doslej v navadi na mednarodnem športnem področju. Zavračanje potnega dovoljenja sodi med tiste protidemokratične in protisocialistične ukrepe, ki jih skušajo izvajati proti sedanji Jugoslaviji." To dejanje, ki ga je obsodila ne le mednarodna športna javnost, marveč tudi celotno demokratično javno mnenje, je neposreden napad na jugoslovansko fizkulturo, ki je dajala in še vedno daje svoj velik delež v mednarodnem športnem sodelovanju. Jugoslovanska federacija ugotavlja, da odklanjanje potnega dovoljenja in zapostavljanje kakršne koli vrste ne bosta mogla izbrisati resnice o socialistični Jugoslaviji in o njenem prispevku k borbi za mednarodno športno sodelovanje, za okrepitev miru in za napredek socializma».

Zatem je kongres s 6 proti 5 glasovom zavrnil sprejem jugoslovanskega delegata s pravico odločanja. Pri glasovanju o udeležbi jugoslovanskega delegata s posvetovalno pravico glasovanja je bilo doseženo soglasje.

Seja šahovskega odbora

V petek 23. t.m. ob 16 bo na sedežu ZDTV ul. Canova 25-II. važna seja šahovskega odbora. Vabimo vse šahiste, da prisostvujejo seji! Na dnevnem redu je tudi določitev datuma za takojšnje redno delo. V načrtu je tudi nekaj predtekem z drugimi društvi.

Dirka motornih čolnov v Trstu

Po nezanimivi motorni dirki v soboto zvečer se je tekma nadaljevala v nedeljo popoldne ob 15.30. Od petih tekem je bila najzanimivejša ona, kjer so tekmovali najboljši športniki, med katerimi je bil svetovni prvak Castoldi. Med njim in med Amerikancem Bogyjem se je vršil glavni boj. Ker pa je imel Bogy več motornih defektov, se je plasiral šele na tretje mesto. Nevaren incident se je pripetil Robinu, katerega je vrglo iz čolna in se je čoln skoro potopil. Na pomoč je moral priti policijski motorni čoln.

Tekme so potekale tako: za trofej gradu sv. Socerba (proga 9 km s čolni 250 cmc) 1) Osculati (Milan) 10'6", povprečna hitrost 53.465 km na uro; za trofej miramarskega gradu (proga 9 km s čolni 500 cmc) 1 Pagliano (Sarnico) 7'53" ali 68.498 km na uro; za trofej devinskega gradu (proga 9 km s čolni do 1000 cmc) 1) Sestini (Sarnico) 8'3"6 ali 66.997 km na uro; za trofej gradu Mocco (proga 9 km s čolni od 1.500 do 2.750 cmc) 1) Dagnino (Milano) 9'44"4 ali 55.441 km na uro; za trofej gradu sv. Justa (proga 12 km 8 krogov) 1) Castoldi (Milano) 9'6"5 ali 79.034 km na uro, 2) Castiglioni (Milano), 3) Bogye (New York).

Teniški dvoboj Poljska-Švedska je končal z zmago Poljske s 3-2. V najzanimivejši igri je Poljak Skonecki premagal Šveda Rohlsona s 7-5, 4-6 in 6-4.

Jugoslovansko državno prvenstvo v plavanju

Postavljenih je bilo več novih državnih rekordov

Jugoslovansko državno prvenstvo v plavanju v Splitu je ne samo po številu prijavljenih plavalcev, temveč tudi po udeležencih, od katerih so nekateri najboljši v Evropi (Stipetič, Cerer), eno največjih letošnjih tekmovanj v Evropi. Na teh tekmah nastopa 194 plavalcev in 121 plavalk, članov društev Juga iz Dubrovnika, Primorja z Reke, Hajduka iz Splita, Mladosti in Naprijeda iz Zagreba, Enotnosti iz Ljubljane itd.

Na teh tekmah so letos nekatere spremembe. Prsno plavanje je razdeljeno na klasični in metuljčkov slog, uvedeni pa sta tudi novi disciplini 4x100 m hrbtno in štafeta 4x100 m mešano (namesto 3x100 m mešano). Mejni rezultat na 100 m prosto je 1:06,0 minut in se je za to točko prijavilo 63 tekmovalcev; na 1.500 m prosto v času 22:40,0 minut pa je prijavljenih 61 tekmovalcev.

V PETEK, PRVI DAN TEKMOVANJA, so bili doseženi kar trije novi jugoslovanski rekordi, izmed katerih je zlasti Stipetičev čas na 1.500 m svetovne vrednosti. Ta dan so bili rezultati naslednji:

MOSKI na 1.500 m prosto: 1. skupina: 1) Šilovič (Primorje) 21:26,2; 2. skupina: 1) Ilič (Mornar) 21:27,1; 3. skupina: 1) Branica (Primorje) 21:45,6; 4. skupina: 1) Stipetič (Mladost) 19:32,7 **(nov rekord).**

100 m hrbtno: 1. skupina: 1) Stipetič 1:14,8; 2. skupina: 1) Defilipis (Primorje) 1:19,5; 3. skupina: 1) Krstolič (Beograd) 1:17,4; 4. skupina: 1) Finzi (Primorje) 1:12,2; 5. skupina: 1) Vidović (Mladost) 1:15,4.

100 m metuljček: 1. skupina: 1) Cerer (Enotnost) 1:12,2 **(nov rekord)**; 2. skupina: 1) Kučar (Hajduk) 1:15,5; 3. skupina: 1) Kos Mićo (Jug) 1:17,1; 4. skupina: 1) Gesl (Jug) 1:14,9.

ŽENSKE 100 m prsno klasično: 1. skupina: 1) Loparič (Primorje) 1:35,7; 2. skupina: 1) Maksimović (Hajduk) 1:33,3; 3. skupina: 1) Jamnik (Enotnost) 1:34,0; 4. skupina: 1) Korpes (Mladost) 1:29,4; 5. skupina: 1) Zaić (Prešeren) 1:35,6.

200 m prosto: 1. skupina: 1) Pelan (Enotnost) 2:55,2; 2. skupina: 1) Grkinič (Primorje) 2:42,1 **(nov rekord)**; 3. skupina: 1) Martič (Hajduk) 2:57,4; 4. skupina: 1) Draganja (Hajduk) 2:53,2; 5. skupina: 1) Kalčič (Jug) 2:58,2.

V SOBOTO, DRUGI DAN TEKMOVANJA je bil postavljen nov državni rekord na 400 m prosto za ženske, ki ga je postavila Draganja (Hajduk). Rezultati so tile:

MOSKI 100 m klasično: 1) Kovačič (Primorje) 1:20,9; **200 m prosto:** 1) Stipetič Marijan (Mladost) 2:13,0; **štafeta 4x100 m mešano:** Tekmovalo je 21 štafet in so v finalu zmagali: 1) Mladost 4:55,2; 2) Mornar 4:59,2; sledi Primorje, Enotnost, Jug, Beograd itd.

ZENSKE 400 m prosto: 1) Draganja 5:48,2 (nov rekord); **100 m metuljček:** 1) Korpes (Mladost); **štafeta 4x100 m hrbtno:** 1) Primorje 6:26,4; 2) Enotnost 6:30,5; sledi Hajduk, Primorje itd.

V NEDELJO tretji dan tekmovanja so bili zopet doseženi trije novi državni rekordi. Tehnični rezultati so naslednji:

MOSKI 400 m prosto: (57 tekmovalcev 1) Stipetič Marijan 4:49,3; **200 m prsno metuljček** (26 tekmovalcev): 1) Cerer (Enotnost) 2:43,0 (nov rekord); **štafeta 4x100 m hrbtno:** (12 štafet) 1) Mladost 5:10,6; 2) Jug II. 5:13,2.

ZENSKE 100 m hrbtno (33 tekmovalk): 1) Ligorio (Jug) 1:26,3; **200 m prsno- klasičen stil** (40 tekmovalk): 1) Korpes (Mladost) 3:10,0; **štafeta 4x100 m prosto** (15 štafet): 1) Jug I. 5:18,0; 2) Enotnost 5:34,5.

Prijateljske nogometne tekme priprava za prvenstvo

Arrigoni (Izola) - Rudar (Trbovlje) 10:2 - Arrigoni-Odred (Ljubljana) 1:1

Prejšnji teden je igralo moštvo Arrigoni iz Izole nogometno tekmo proti Rudarju iz Trbovelj in doseglo krasen uspeh 10:2. S to zmago se je maščevalo za poraz moštva iz Pirana, katerega je isti nasprotnik premagal z 2:1 in ki je mislil tudi z Izolani na kratko odpraviti, kar pa se mu ni posrečilo. Moštvo iz Izole je bilo le pretrd oreh, saj so gostje zabili komaj dva gola, dočim so jih dobili v svoje mreže kar deset (!)

To nedeljo pa je imel Arrigoni v gosteh slovensko moštvo Odred iz Ljubljane, ki si ni dopustil takega poraza. Enakovredna nasprotnika sta napela vse svoje sile in igrala precej izenačeno igro. V prvem polčasu je sicer za malenkost prednjačila Izola, ko je po 14' z desne strani kazenskega prostora zabil gol Gordini. Po 20' v drugem polčasu pa je Humer, potem ko so bili streljani že trije koti proti Arrigoniju in je nastala pred vrati zmešnjava, poslal žogo v mrežo. Po tem izenačenju je moštvo Izole odpovedalo s protinapadi in se vrglo v obrambo.

Prvaki Slovenije so pokazali lepo igro posebno v napadu, ki je brezhibno deloval, ... bil splošen vtis, kljub izenačenemu končnemu stanju, da je ljubljansko moštvo močnejše od domačinov.

Najboljši igralec Odreda je bil prav gotovo vratar Plaznik, ... likovala pa sta se tudi Hac... Fajon. V moštvu Izole pa je ... ljiral Zaro, dobra pa sta bila ... di Corbatto in Gordini.

MOSTVO MONTEBELLA IGRA V NEDELJO SVOJO PRVO TEKMO Z UMAGOM.

Rdeča zvezda-Novi grad 2:2

Rdeča zvezda se je na igrišču v Novem gradu predstavila z moštvom: Novak, Clari, ... Zanellai, Carraro I., Carraro II., Colombin, Pecchiari, Angelini, Carraro III., ki sicer ni bilo ... polno, pa je kljub temu dobro ... čas prevladovala igro. Vratar Novega grada je moral rešiti ... sikatero nevarno situacijo. Kljub vsem prizadevanjem pa ni mogel Sain I. ubraniti gola, ki ga je zabil Angelini v 10' prvega polčasa. Sedaj so pričeli Novograjčani reagirati s protiakcijo, ki se je končala s tem, da je Sain ... stanje izenačil, nakar je ... zapiskal konec prvega polčasa.

Po odmoru se je igra za Novi grad zboljšala, ko so po 15' zabeležili nov gol. Šele v 43' se je posrečilo Rdeči zvezdi igro izenačiti, ko je Skrinja zagrešil ... ko in je sodnik odredil kazenski strel, katerega je Zanolla pretvoril v gol in je tako ostala tekma neodločena: 2-2.

Brtonigla - Partizan 3:1 (3:0)

O tej prijateljski tekmi v Brtonigli med domačini in Partizanom bi omenili samo to, da ... obe moštvi prav za prav še ... vendar jih vztrajnost in dobra volja stalno dvigata in jima ... jeta poguma. Brtonigla ima ... svojih vrstah prav dobrih igralcev. Zmaga nad Partizanom je bila zaslužena.

Aurora - Piran 3:0 (1:0)

Četrta prijateljska tekma ... nedeljo pa je bila v Kopru med domačini in moštvom iz Pirana. Čeprav so Aurori manjkali važni člani moštva kot Schiavon in Fr... vento in čeprav je bil Sker potolčen na kolenu, je moštvo Aurore prevladovalo na igrišču. Prvi polčas se je končal z 1:0, v drugem polčasu pa je Grio ... večal rezultat še za dva gola ... 20' in 37'. Najboljši igralci Aurore so bili: Grio, Zago, Sker in obramba, dočim so bili v piranskem moštvu dobri Fonda, Grigio in Fiume. Sodnik Karavanja iz Kopra je sodil brezhibno.

V nedeljo bo „Krožna kolesarska dirka po Krasu"

V nedeljo 25. t. m. bo priredilo športno društvo Opčine «Krožno kolesarsko dirko po Krasu», katere se lahko udeležijo vsi kolesarji. Proga, ki je dolga približno 80 km, gre z Opčin - Prosek - Nabrežina - Sesljan - Trbiška cesta - Obelisk - kamnolom Faccanoni - Bazovica - Trbiška cesta do proseškega mostu in nazaj na Opčine, kjer bo cilj pri tramvajski postaji.

Vpisovanje sprejema športno društvo na Opčinah ul. Nazionale 77, tel. 210-34 in se zaključi eno uro pred pričetkom dirke.

Vsi dirkači morajo biti v nedeljo ob 8 pred kavarno Maks, ker je pričetek točno ob 9.

Nagrade so sledeče: Pokal dobi tisto društvo, katerih pet članov bo najprej dospelo na cilj. Denarne nagrade prejme prvih deset po sledeči tabeli: 8.000, 6.000, 4.500, 3.500, 2.500, 2.000, 2.000 1.800, 1.500 in 1.000 lir. Poleg teh desetih pa prejmejo še vsi ostali tolažilno nagrado vsak po 100 lir.

Mitić je zmagal na teniškem turnirju na Dunaju

Na mednarodnem teniškem turnirju na Dunaju je v finalu premagal Mitič Palado z 8-6, 7-2 in 7-5 in s tem postal zmagovalev turnirja. V igri moških parov pa sta Eliasson-Rollson (Švedska) premagala par Mitič-Palada s 6-1, 6-4, 6-3.

Košarkarska ekipa jugoslovanske Crvene zvezde je na svoji turneji po Franciji odigrala prvo tekmo v Bourgoinu pri Lyonu in premagala tamkajšnji Viller herben s 43-31.

Zagrebški velesejem - La fiera di Zagreb

SALON JUGOSLOVANSKE TEZKE INDUSTRIJE. — SALONE DELL'INDUSTRIA PESANTE JUGOSLAVA.

Domani pubblicheremo in questa pagina il discorso del ministro jugoslavo per il commercio estero Milentije Popović all'inaugurazione della fiera di Zagreb.

VHOD V INOZEMSKI RAZSTAVNI PROSTOR. — ENTRATA NEL PADIGLIONE ESTERO.

Razstava ob 100-letnici železnice v Ljubljani

VHOD V RAZSTAVNI PROSTOR, KI SE NAHAJA V ZAČETKU TIVOLSKEGA PARKA.

NOV ZELEZNISKI VAGON IZDELAN V MARIBORSKIH DELAVNICAH.

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI štev. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 83-51. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-upravni 60, osmrtnice 70 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 Din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Svetogorska ul. 42, Tel. 749 - Koper, ul. Battisti 30/a, Tel. 70.

NAROCNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B in FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1.90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST